5-a Jaro. N-o 221 APERAS SEMAJNE 27. Decembro 1928

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanti | SIDEJO de Plenum-Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e | ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerchner

KIEL FESTI KRISTNASKON?

Tradicio religia igis Kristnaskon esti la plej ceremonie kaj pie festata tago de ĉiuj kristanaj religioj. Pastroj nomas ĝin: "La festo de la paco kaj amo". Laboristoj, sed precipe ni ateistoj, senreligiaj proletoj, akre rekonas la abomenindan hipokritecon de la pastraro pri tiu paco kaj amo. La popoloj, la proletaro ĉiulanda sopiregas al tutmonda paco kaj interhoma amo. La pastraro bonege scias tion, kaj por kontentigi tiun homecan sopiron, deziron, la kristanismo produktis por ni subprematoj la Kristnaskon, la Feston de paco kaj amo.

La malklera proletaro baraktante sen klaskonscio en sia sklaveca ekspluateco kaj sopirante je homeca traktado kaj paco, kredas la profetadon de la plej fiaj makleristoj: la pastroj, kiuj marĉandas, makleras la plej noblan homaĵon: la homan animon al iu primitiva dio mistera, kaj la homan korpon al la reganta klaso subpremanta. Per sia hipokriteco ili kreis inferon sur tero kaj promesas ĉielan paradizon postmortan al la mizeraj suferantoj.

Kristnasko estas gravega apogpunkto tradiciplena de l' kristanaj eklezioj por profite daŭrigi sian abomenindan negocon pri la homaj animo kaj korpo. Religiema popolo, proletoj meditas, argumentas pri kaj por la sankteco de Kristnaska festo, "kiam devas foresti la malamo inter ekspluatato kaj kapitalisto, almozulo kaj reĝo, sklavo kaj tirano". Eklezioj ŝatus daŭrigi tiun hipokritan pacon ne nur por l' tago de Kristnaska festo, sed por ĉiam. Vere, eĉ nun ili ne por unu sola tago sukcesas forgesigi al la subprematoj la maljustecon de l' nuna socia ordo. Paco inter abundeco kaj malsato neniam povos ekzisti. Tirano kun sklavo neniam pace interkonsentos, ĉar kontentiĝema, konsentema sklavo ja renkontus nur pli brutecajn rimedojn fare de l' tirano por fitrakti tiun mizerulon. Vanaj do estas ĉiuj ekleziaj provoj eterne daŭrigi la trompon al subpremata homaro. Ĉie en la tutmondo eklumis la torĉoj de l' pioniroj de estonta socia ordo, tiel ke la ekkonsciiĝantaj proletoj ekvidis kaj vidos en tiu putranta marĉo religia la abomenan rolon de l' pastraro kaj eklezio, kiuj dum jarmiloj malhelpadis la naturan progreson kaj la liberiĝon de l' sklava homo kaj definitivan kreon de tuthomara paco kaj amo.

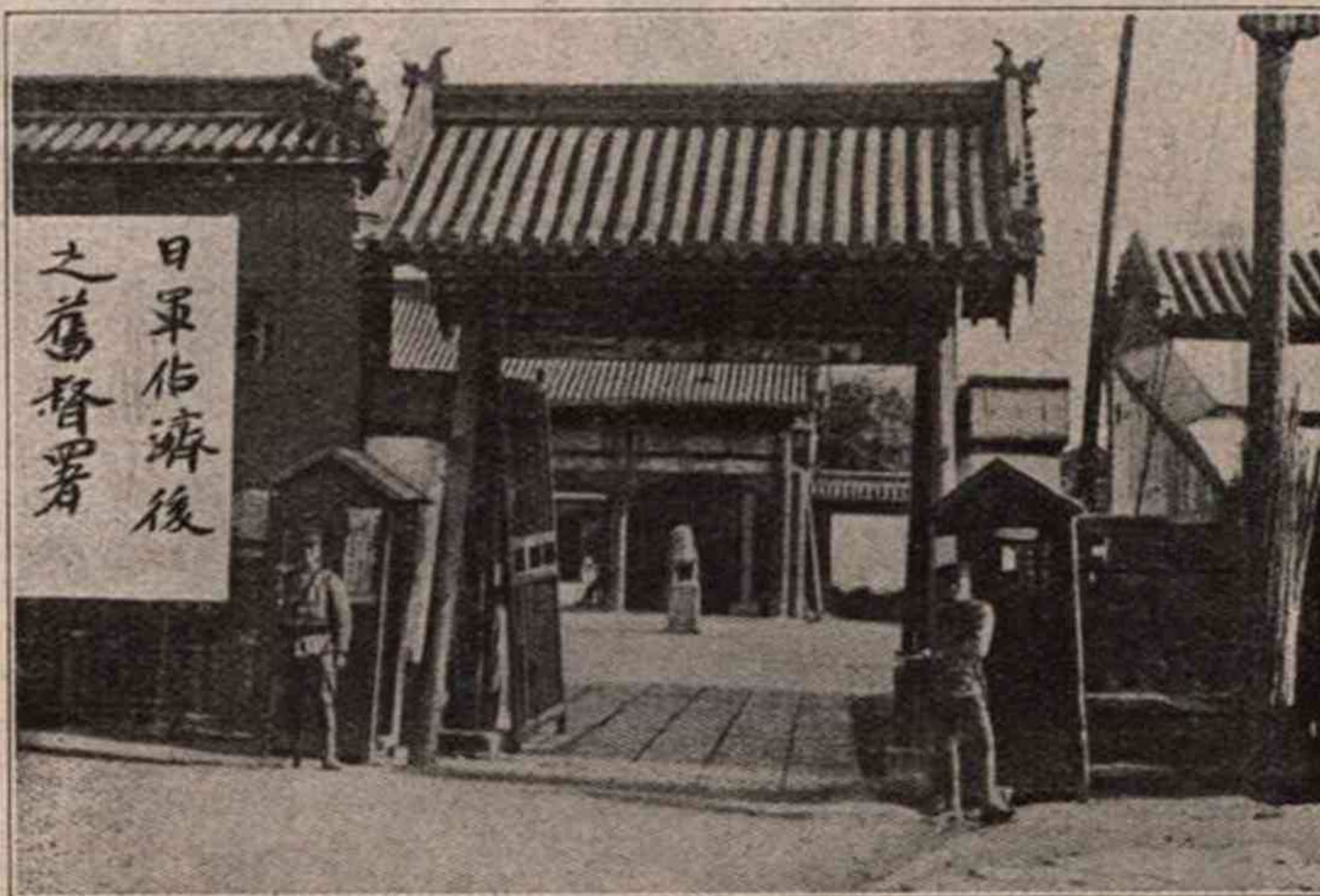
Bigota aŭ ŝanceliĝema religiulo, trafoliumu la libron de la Mondhistorio. Vi vidos la fakton: la plej sangaj militiroj, kruelaj bataloj estis pro kaj por la religio aŭ kun plena helpado de la eklezioj. Multege da homa sango fluis pro dioj. Neniam en la mondo okazis milito kaj subpremado sen plena aprobo de la eklezio. Religioj kreis kaj kreas malamon, malpacon ne nur inter malsamaj popoloj, sed eĉ en samnaciana popolo. Religioj kaŭzadas malamon eĉ en la familia rondo mem, kaj sufiĉe ofte la religiemo estigis sangajn dramojn en familio kaj inter parencoj. Estas fakto, ke la nuna socia maljusteco kaj personprofita sistemo havas kiel ĉefan ideologian defendanton sur sia flanko la ekleziularon kaj ilian religion. Sen religiema, eklezie ligita proletaro la kapitalismo bankrotus post tre mallonga tempo. Amasego da proletoj en ĉiuj landoj jam elreviĝis kaj malakceptas la dirojn de l' religiaj agitistoj, kaj oftege mi aŭdas Gek-dojn parolantajn per ne tre flatemaj vortoj pri religio kaj ĝiaj reprezentantoj.

Ni treege trompiĝus, se ni imagus, ke ĉiuj Gek-doj sin konsiderantaj sendiuloj, religiaj kontraŭuloj, estas imunaj kontraŭ ĉiaj religiaj tradicioj kaj influoj. Estas tre interese observi, kiel malfacilege proletoj jam ateistaj liberigas sin de religiaj tradicioj. Tio estas grava problemo por la batalantoj pro nova socia ordo. Tradicio ligas la homon al la malnovo. Proleto, klaskonsciiĝanta, sed sub religiaj influoj kaj tradicioj ŝanceliĝanta inter novo kaj malnovo, kaŭzas malhelpegon al ĉiuj revoluciaj ekmovoj kaj progreso. Multaj laboristoj festas Kristnaskon, sed la plej atentinda fakto estas, ke multaj K-doj, sin deklarintaj religi-kontraŭuloj, konservis ĉiujn Kristnaskajn tradiciojn. Rezulte ili per siaj senkonsciaj agoj nutras la malutilan tradiciemon kaj religiemon de l' cetera amaso. Oni ofte ricevas de sendiuloj Kristnaskajn poŝtkartojn kun festsaluto. Sendiulo certe ne vizitas la preĝejon dum Kristnasko, sed en sia loĝejo hejme vi verŝajne trovos ian signon de festa harmonio. Festa vespermanĝo, Kristnaska arbo kun donacoj, surprizaĵoj por la infanoj kaj aliaj familianoj. Se vi demandos tiun festeman senreligian K-don pri tiuj kristnaskaĵoj, li tiel respondos: "Ho, tio tute ne endanĝerigas la porliberecan batalon de l' Proletaro! Cetere mi faris tion nur por miaj edzino kaj infanoj."

Amasego da proletoj baraktas ankoraŭ en la jungilaro de religiaj kredoj. Ni mem, religiaj kontraŭuloj, kontrolu unuavice nin mem kaj ekstermu en ni mem ĉiujn ligilojn al la malnovo, al re-

La bazo de l' novaj militistaj konfliktoj en Ĉinio

Ĉinio estas unu el la plej malfeliĉaj landoj en la tutmondo. La historio de l' Ĉina Respubliko estas plena de raportoj pri civilaj militoj inter militistoj. Nuntempe la armitaj K-doj de la Naciistaj Armeoj, kiuj anstataŭas la iamajn militemulojn, estas ĵaluzaj kaj suspektemaj unuj pri la aliaj, konspiras por ekpreni por si teritoriojn kaj elmontras diversmaniere siajn kontraŭecojn. En la baldaŭa estonto ĉi tiuj civilmilitoj estos daŭrigataj kaj la laboregantaj popolamasoj estos pli eksplutataj kaj forbuĉataj.

Japanoj en la okupita urbo Tsinan (Ŝantun-provinco)

Inter ĉiuj aliaj, la du ĉefaj kontraŭecoj estis tiu inter la Kŭansi-anaro (Li Ĉi Sen), la Ĉi Kian-anaro (Ĉang Kaj Ŝi) unuflanke kaj tiu inter Fen Ju Ĥsian kaj Jen Ŝi Ŝan aliflanke. La konfliktoj inter ĉi tiuj anaroj rapide disvolviĝas. Oficistoj kaj politikistoj, anoj de la Okcident-montara anaro kaj de tiu de Ŭan Ĉin vaj, profitis la okazon por aktiviĝi denove por provi ekpreni la regpovon. Kiam la Norda Ekspedicia Armeo estis ĵus atinganta Tientsin, okazis konflikto inter Ĉian Kaj Ŝi kaj Fen Ju Ĥsian rilate la ekokupon de Ŝanhai. Ĉian Kaj Ŝi altiris ĉe sian flankon Jen Ŝi Ŝan por malfortigi Fen Ju Ĥsin. Jen Ŝi Ŝan, kiu estis ambicia ekpreni Pekin kaj Tientsin, kompreneble havis intereson haltigi Fen Ju Ĥsian, do, elkore akceptis la proponon de Ĉian Kaj Ŝi. Samtempe la Kŭansi-anaro, kiu estis jam okupinta Kŭantan, Kŭansi, Hunan kaj Hupe, atendis por plidisvastigi sian influon ĝis Norda Ĉinio. Tamen, iliaj soldataroj devis trapasi Honan, kie estis Fen Ju Ĥsian kaj konsekvence amikiĝis kun li. En tiu tempo ĉi tiuj kvar anaroj iĝis du iom distingiĝantaj grupoj, kaj ĉi tiuj du grupoj iĝis akraj konkurantoj, kvankam ekzistis ankaŭ kontraŭecoj inter si mem. Kiam la Norda Ekspedicia Armeo ekprenis Tientsin kaj Pekin, la Kŭansi-anaro kaj Jen Ŝi Ŝan tute intimiĝis, ĉar la Okcident-montara anaro faris sian eblon por kuntiri ĉi tiujn du fortojn.

Finfine, kiam la plano de Jen Ŝi Ŝan por akiri regadon super Nord-Ĉinio estis realigata de Ĉan Tso Lin, Jen estis nomata komandanto de la garnizonoj de Pekin kaj Tientsin. Ĉar tiuj urboj estis la celobjektoj de Fen Ju Ĥsian dumlonge, kiel li povus toleri vidi, ke Jen tiom facile akiru ilin? Tial li tuj sendis multajn soldatojn proksimon de Pekin kaj Tientsin. Tamen Jen Ŝi Ŝan forte kontraŭstaris kaj alfiliigis la restaĵon de la Ĉili- kaj Ŝantun-soldatoj al sia propra armeo kaj faris kompromison kun la Fentien-anaro. Tiam la Kŭansi-anaro konstatis, ke la armeo de Jen Ŝi Ŝan fariĝas pli kaj pli granda, kaj ke ili devas fortiĝi por egaligi la forton. Sekve, Li Ĉi Sen unuigis la gvidantojn de Junan kaj Kŭaiĉaŭ kaj organizis la t. n. "Kvar-Provinca Banko". Li Tsan Jen en centra Hunan forigis la soldataron, kiu ne apartenis al la Kŭansi-anaro. En la nordo ili alrigardis la agon de Jen Ŝi Ŝan kaj timigis Sen Ju Ĥsian per famo, ke ili ekprenos Honan. Samtempe ili konsilegis al la gvidantoj de la Okcident-montara anaro, reveni Ĉinion el Eŭropo kaj Ameriko por provi renversi Ĉan Kaj Ŝi. Rilate tiun lastan, tio, kion li akiris ĉi foje de l' milito, estis nur bato de l' japanaj imperialistoj, kiam liaj soldatoj alvenis Tsinan. Lia nuna politiko estas proklami la devizon: "Dissendu la kroman soldataron", kun vera intenco dissendi tiun de sia konkuranto kaj plimultigi sian propran. Lia plano estas fari el Nankin la ĉefurbon, tiel montrante, ke li estas la posteulo de Sun Jat Sen kaj rajtas estri La Nacian Partion (Kuomintan), kiu siavice devus kontroli ĉiujn esencajn aferojn en Ĉinio.

Respeguliĝo de klasaj interesoj

Tiuj kontraŭecoj spegulas nur la klasajn interesojn reprezentatajn de ĉi tiuj anaroj kaj militistoj. Ĉian Kaj Ŝi iagrade reprezentas la bienposedantojn, la burĝaron de l' Jantse-valo. La Kŭansi-anaro reprezentas oficistojn kaj bienposedantojn de l' Nordo. La baza teritorio de Fen Ju Ŝian estas Kansu, Ŝensi, Honan kaj parto el Ŝantun, kie la tero estas ne-fruktedona, la popolo malriĉa, la komunik-eblecoj malbonaj. Ne ekzistas haveno, kiu donus al li ligojn kun la imperialistoj. Kaŭze de tia teritorio kaj tia socia kondiĉaro la armeo de Fen Ju Ŝian estas en tre malfavora pozicio kaj eble baldaŭ ne plu faktoro atentinda.

La situacio laŭgrade fariĝis tia, ke la komercistoj kaj bienposedantoj unuiĝis kun samspeculoj de l' Nordo, por kontraŭstari al la burĝaro de l' Sudoriento kaj por subpremi la malfortan burĝaron de l' Nordokcidento. El tio rezultos eksplodo de nova milito. Ĉinio nun eĉ estas pli dividita ol iam kaj la soldataro plinombrigita. Tio jam estas fakto. La nova intermilitista milito estas neevitebla.

La imperialistoj profitas la okazon

En la kondiĉoj de bataloj inter la militistoj, la imperialistoj ĝuas mirindajn bonokazojn por ekspluati Ĉinion per helpo al la militistoj, kiuj estas tre ege pretaj akcepti ilian helpon kaj tiel mem profiti spite la granda mizero de l' malriĉaj popolamasoj.

Unue, estas Japanio. Ĉan Tso Lin, gvidanto de l' Fentien-anaro, estis plej fidela ĉashundo de l' japanaj imperialistoj. Sed Japanio vidis, kiam okazis la milito inter la Naciistaj Armeoj kaj Fentien-trupoj, ke ĉi lastaj estas venkotaj kaj, konsekvence, ĝia regpovo en la Nordo povus esti ŝancelata. Tial la japana soldataro subite okupis Tsinan, Tsintao kaj la Kiaŭĉaŭ-Tsinan fervojlinion, tiel malhelpante al la naciistoj iri norden. Tamen, la ĉefa celo de l' japanaj imperialistoj estis okupi tutan Manĉurion. Ili ĵetis bombojn por mortigi sian antaŭan ĉashundon, Ĉan Tso Lin; kompreneble tio estis antaŭaranĝita por povi okupi Manĉurion, de kiu krudmaterialoj povas esti eksportataj al Japanio kaj enportataj industriaj varoj. Plie, la tromulta japana loĝantaro povas tien elmigri. La japanaj imperialistoj lerte propagandas la devizon: "Manĉurio al la manĉurianoj" kaj sekrete subtenas, ke Pu Ji, la iama imperiestro de Duko Kung, estu reganto de Manĉurio, kiam ĝi "sendependiĝos". Jen la unua paŝo en la okupado al Manĉurio. Japanio, ne kontentiĝante pri tio, serĉas novajn ĉashundojn por sia politiko en Nordo. Tial Fen Ju

---

ligio: Poste ni povas pli libere, pli kuraĝe teni alten la torĉon, kies lumo montras la vojon al niaj ŝanceliĝemaj Gek-doj ankoraŭ baraktantaj en la religia marĉo.

Gek-doj, ni festu nek Kristnaskon nek aliajn festotagojn religiajn aŭ naciajn. For la religiajn kaj naciajn tradiciojn! Kristnasko kaj ĉiuj burĝaj festotagoj estu por ni ordinaraj labortagoj. Kiam la burĝa leĝo devigas nin festi, ĉesigi laboron, tiam ni laboru por niaj komunaj aferoj, ideoj kaj por ni mem. Ni kunlaboru por krei nian propran "Festo de Paco kaj Amo".

Gek-doj, mi deziras al vi tagon laborplenan por niaj ideoj dum la 25-a de decembro!

K-do Bonesper, SAT ano 29.

Azian kaj Ĉan Kaj Ŝi malpaciĝis por flati la japanajn imperialistojn.

La duflanka politiko de Britio

La britaj imperialistoj ne kontraŭis la lastajn klopodojn de Japanio en Ĉinio, ĉar 1. la influo de l' britoj etendiĝas ĉefe al la Sudo, 2. se okaze Japanio rabus Ĉinion, Britio povus same agi en Sudo, 3. per leviĝo de kontraŭjapana ondego estus disigata la kontraŭbrita spirito en Sudo. Aliflanke ili helpas la Kŭansi-anaron kontraŭ Ĉan Kaj Ŝi, por protekti la britajn privilegiojn en Sudo.

La Usona Sinteno

Kiel pretekston por eniri Ĉinion, Usono devis postuli "la malferman pordon" kaj "Egalecon de l' ŝancoj". Ĝi malpliigos la influon de l' aliaj potencoj per sia granda financa povo. Ĝi ankaŭ vidas la kreskantan influon de Japanio en Ĉinio. Por kontraŭi Japanion, ĝian ĉefan konkuranton en la superregado de l' Pacifiko, ĝi certigas al si la amikecon de Ĉinio per malgravaj cedoj. Ĝi deklaris sin preta trakti kun la Nacia Registaro pri "revizio de l' neegalaj traktatoj", dum Britio postulis kiel garantion por tia revizio sendanĝerecon de l' britaj interesoj en la Jantse-valo. Ĉian Kaj Ŝi pli kaj pli metis sin je la servo de Usono.

La kontraŭecoj inter la novaj militistoj en Ĉinio sekve estas regataj de la imperialistaj sintenoj. Ĉiu el la militistoj preparas sin por decida batalo. Tiu baldaŭa milito povus transiri en Tutpacifikan militon, en duan mondmiliton. Ĝi signifos krevigon de l' mondpaco kaj samtempe etapon sur la vojo de l' mondprogreso.

Kiel ni renkontu tiun ĉi danĝeron? Ni penu transformi tian militon, kies celo estas divido de rabitaĵoj aŭ redispartigo de l mondmerkatoj, en militon inter la subpremanta kaj subpremata klasoj. Tiele ni povus eviti la forbuĉadon de milionoj da senkulpaj popolamasoj kaj starigi veran pacon en la mondo.

S. F. Ŝen. Kompiltrad. el "Labour-Peasant Defender of China" (Laborist-Kamparana Defendanto de Ĉinio) E.K.L.

La laborcirkonstancoj de la tabaklaboristoj en Aŭstrio

De 1920—1923 la laborkondiĉoj, sub la premo de la laboristoj mem, estis bonaj, ĉar ili havis la plimulton, sekve influon en la laborejoj. Ni estis organizitaj ĝis 80 elcentoj. Pro manko de l' necesaj nutraĵoj ni estis devigataj labori naŭ horojn potage. Nur tiel ni ricevis viandon kaj aliajn manĝaĵojn. Nun venis la stabiligo de l' aŭstria mono, kaj la nova kristan-socia registaro, kun ĝi konsekvence treega premo je la laboristoj. Kiel unuajn sekvojn ni notis la pensiumon de laboristoj, kiuj jam servis en la 30-a jaro; junajn laboristinojn oni maldungis. Post unu kaj duona jaro la ĉefdirektoro konsentis redungi la junajn maldungitajn laboristinojn, kondiĉe ke ili produktu je 40 elcentoj pli ol antaŭe. Tiu plialtigo de la produktado estis enkondukata interkonsente kun la du sindikatoj. Inter la socialista sindikato okazis dispartiĝo pro la maljusta maldungo kaj pro neplenumo de la postulo aniĝi tut-are al la ŝtatlaborista unuiĝo: ni estis devigataj resti ĉe la nutraĵlaborista unuiĝo.

La sorto malboniĝis proporcie je la plifortiĝo de l' reakcio, la fakta ĉiama progreso de l' tekniko. La raciigo kondiĉis, ke ĉie estis enkondukata la maŝinlaboro. Denove plialtiĝis la produkta kvoto je 100—200%. Estas preskaŭ ne kredeble, ke la laboristino povas produkti tiom multe, tamen estas fakto. Kulpas tiuj, kiuj komence elprovis la maŝinojn. Ekzemplon mi citu, kiel ekspluatis la ŝtato jam en 1925. La ekspedaj kaj produktaj kostoj sumiĝis je 150 188 454 ŝilingoj, la salajroj je nur 16 255 295 ŝil. El la proporcio oni vidu la profiton je kosto de l' laborforto! Ni nuntempe kontraktas kun la direktoroj pri plialtigo de l' salajro. Niaj rajtoj estas fiksitaj en kolektiva kontrakto.

La socia asekuro estas tiel aranĝita, ke ĉiuj aŭstriaj tabakfabrikoj havas propran malsan-asekuron: ni ricevas 75% de nia salajro, kuracistan denttraktadon, banejan kaj sanigejan restadon. Da libertempo ni havas ok tagojn ĝis servotempo de 5 jaroj, post 5 jaroj — 14 tagojn. Por la laboro ni havas specialan blankan veston kaj kaptukon.

Sekvo de tiu treega plialtigo de l' produktado estos la superfluo sur la merkato, sinsekve multego da senlaboruloj en aliaj industri branĉoj, poste maldungo de l' tabaklaboristoj. Spite jam nun malgajaj vivcirkonstancoj oni predikas la pacan ekonomian kunlaboron en la komunumo ktp kun la burĝoj, dum oni politike kontraŭbatalas ilin.

M. Mikstätter (2019), Hallein.

HODIAŬ EN BULGARIO

MAKEDONA TERORO

La makedonoj, kiuj estras hodiaŭ en Bulgario, nuntempe persekutas ĉiujn, kiuj rifuzas esti membroj de ilia organizo. Post la insidmortigo de generalo Protogerof, Vanĉa Mihajlof kun sia bando deklaris sin estro de la organizo "Komitatĝi" kaj starigis programon por ekstermi ĉiujn, kiuj kontraŭas lin aŭ ne iras kun li. La bazon de sia makedona militista organizo li translokigis el Sofio en urbon Gornja Dĵumajo, kaj koncentrigas siajn sekvantojn en la distriktoj de Petriĉ kaj Kustendjil. La loĝantaro de tiuj ĉi distriktoj sendis peton al la registaro, petante ĝin interveni. Mihajlof respondis al tio per enkonduko de regado de teroro en tiuj lokoj. Laŭ raporto, Mihajlof havigis al si de la registaro nomojn de cento da subskribintoj al la sendita peto kaj ordonis, ke tiuj subskribintoj estu ekstermataj.

Dek unu membroj de la distrikta "Komitatĝi", kiuj rifuzis fari ĵuron de lojaleco al la Mihajlova plenuma komitato, estis tuj kondamnataj esti senprokraste ekzekutotaj. Ses el ili estis, sur la loko, mortpafataj; kvin forkuris en vilaĝon Bogoslov. Baldaŭ ili estis trovitaj, kaptitaj kaj mortigitaj. La ĉefaj sekvantoj de la antaŭa gvidanto generalo Protogerof rifuĝis al la montoj kaj arbaroj, kie ili estas ĉasataj kiel bestoj. Speciala atento estas farata por malebligi al ili forkuri trans la landlimojn ĉe Grekio kaj Jugoslavio. Bulgario nuntempe estas nesto de banditoj, kiuj per pafiloj devigas la pacajn laboristojn aliĝi al iu bando kaj mortigi unu la alian.

Vaguloj.

Halüen[1] la Ruĝa

Halüen la Ruĝa (14 000 loĝantoj) kuŝas en franca Flandrio, ĉe la landlimo. Ĝi aspektas malbele. Krom la ĉefa strato, sur kiu troviĝas la firmodomoj, magazenoj, burĝdomoj, la aliaj kvartaloj, kie loĝas en senhigienaj domaĉoj la laboristaro — konsistanta el francoj kaj belgoj — estas mizeraj.

Tamen ĝia industrio estas prospera. Estas proksimume tridek teksejoj kaj segejoj, en kiuj laboras la tieaj gelaboristoj kaj tiuj el la najbara urbo Menin en Belgio.

La historio de Halüen estas tre rimarkinda pro la bataloj faritaj de la laboristoj kontraŭ la mastroj. La malaltaj salajroj ĉiam devigis tiujn laboristojn striki de tempo al tempo, kaj pluraj strikoj disfamiĝis. Antaŭ la lasta milito, dum longaj bataloj, la strikantoj

[1] France: Halluin.

manĝis terpomŝelaĵojn por atingi la venkon.

La riĉuloj estis avaregaj. Oni certigas, ke antaŭ 25 jaroj, la kuracisto de la loko intencis fari ion por savi la infanaron, kiu mortis kvazaŭ muŝoj, ĉ. 60% laŭ la oficiala statistiko. Li almozpetis ĉe la posedantoj ok mil frankojn por organizi en la urbeto laktoprovizejon kaj infaninspektejon. Post multaj vanaj klopodoj, li estis devigata forlasi sian homecan projekton.

Okazis la milito. Kelkaj K-doj provis fondi sindikatojn, kaj post multe da provoj malsukcesaj, la rezultoj iĝis pli kaj pli kontentigaj. Nun ekzistas tre fortikaj organizoj politikaj, sindikataj, kooperativaj, ktp. Ĉiuj devige aliĝas al iu sindikato, ĉu reformista, ĉu kristana, ĉu revoluciema. Ĉiuj komprenis siajn proletajn devojn. Ili estas imitinda ekzemplo por la najbara proletaro de la grava teksindustria centro de Rube-Turkoen-Lil (france: Roubaix-Tourcoing-Lille), kiu estas neorganiziĝema kaj dividita.

Denove tiuj laboristoj strikas depost tri monatoj. Ili postulas 0,50 fk. da pliigo pohore. Por venki la mastraron, la strik-komitato decidis forsendi la infanojn ĉe pli feliĉajn K-dojn, ĉar la striko estas peniga ĉe la sojlo de la vintro.

La Internacia Laborista Helpo disdonis jam vivnecesaĵojn; oni kolektas monon en la tuta regiono. Per tiuj rimedoj 12 000 strikantoj devas vivi kaj vivigi sian familion.

En la porsalajra batalo restas nur Halüen kaj du vilaĝoj proksimaj: Ronk kaj Vervik (Roncq kaj Wervicq). La departementa prefekto plenplenigas la striklokojn per ĝendarmoj, kiuj faras la ordon, eĉ la malordon.

Ni tamen havas fidon pri la venko. Depost la milito, la Halüen-a laboristaro ĉiam venkis.

Por la grupo "Nia Espero",
Vercruysse (6104).

PRI GENERALO SANDINO, LA GRANDA PATRIOTO EL NIKARAGVO

Kiel ni jam kelkfoje diris, la tasko de SAT kaj de ĝiaj organoj ne estas batali kontraŭ la imperialismo, ĉar tio estas politika afero, dum nia organizo estas nur informa, kleriga, kultura. Sed ĝia tasko estas informi, kiel laboristoj batalas aŭ ne batalas kontraŭ la imperialismo. Tial ni publikigas jenajn dokumentojn, kiuj certe helpos nian Legantaron akiri propran opinion pri la demando. E. L.

Generalo A. C. Sandino elsendis por publikigo malfermitan leteron adresitan al la nunaj Prezidantoj de la 15 respublikoj amerikaj: Meksikio, Gvate-

malo, Salvadoro, Honduraso, Kostariko, Kolombio, Venezuelo, Ekvatoro, Peruo, Bolivio, Paragvajo, Urugvajo, Argentino, Brazilio kaj Ĉilio. Ĝi estas datita: El Ĉipoton, 4. aŭgusto 1928 kaj entenas i. a. jenajn vortojn:

"Dum 15 monatoj la Defend-Armeo de la Nacia Suvereneco de Nikaragvo, antaŭ la malvarma indiferenteco de la latin-amerikaj registaroj kaj per siaj propraj rimedoj kaj fortoj, sciis renkonti, kun honoro kaj brilo, la terurajn blondajn bestojn kaj la bandon el nikaragvaj perfiduloj, kiuj apogas la invadanton.

Dum tiu ĉi tempo, Sinjoroj Prezidantoj, vi ne estas konformiĝintaj al la plenumo de via devo. Ĉu la latinamerikanaj registaroj pensas ke la jankioj (usonanoj) nur deziras la konkiron de Nikaragvo? Ĉu tiuj registaroj forgesis, ke el 21 hispanamerikaj respublikoj ses jam perdis sian suverenecon? Panamo, Puerto-Riko, Kubo, Hajtio, San-Domingo kaj Nikaragvo estas la ses malfeliĉaj respublikoj, kiuj perdis sian sendependecon kaj fariĝis kolonioj de la jankia (usona) imperialismo. Kio okazos al Meksikio, se la jankioj sukcesos en siaj bastardaj projektoj en Centra Ameriko?

Ni estas 90 000 000 latin-amerikanoj, kaj ni nur devas pensi pri nia unuiĝo kaj kompreni, ke la jankia imperialismo estas la plej bruta malamiko, kiu minacas nin kaj la sola, kiu intencas ĉesigi, perfortante nian rasan honoron, la liberecon de niaj popoloj.

La tiranoj ne reprezentas la naciojn, kaj oni ne konkiras liberecon per floroj.

A. C. Sandino.

(Traduko el la hispanlingva gazeto "El Libertador", organo de la Kontraŭ-Imperialisma Ligo de la Amerikoj, Meksikio (1781).

La sekvanta privata letero de Sandino al amiko en Meksikio aperis en kelkaj revoluciaj gazetoj:

"El Ĉipoton, 30. majo 1928.

Al Froilan Turkios, Tegueigalpa.

Mia kara amiko!

Ĉiu tago pliigas la gloron de nia armeo, kiu mordigas la polvon de niaj montoj al la jankiaj mortigistoj, kiuj kredis veni por surmeti al perfiduloj de mia patrio sian brutan kapricon, ekpreparitan de milit-teknikistoj. Tiuj ĉi piratoj estas la plej degenerintaj estaĵoj, kiujn la naturo povas produkti, kaj ili havas nenion militecan, ĉar al ili mankas absolute la plej elementa kono, kaj ili nur povas personigi la krimon kaj la malkuraĝon ...

... Mi donos al vi baldaŭ informojn pri la bataloj, kiuj prepariĝas kontraŭ la invadintoj ...

Akceptu la estimon de via amiko kaj disĉiplo.

Patrio kaj Libereco.

A. C. Sandino."

(Trad. laŭ la fr. Monde, 27. 10. 28.)

Kun kontento mi konstatas, ke mia lasta artikolo pri Suda Ameriko en "S-ulo" vekis intereson kaj diskutadon, eĉ riproĉojn. Kaj vere, la temo pri Nikaragvo estas nepre atentenda.

Mi bone scias, ke la generalrabisto Sandino havas agentojn en diversaj landoj (supozeble la ĉefagentoj estas en Britio), por defendi liajn malbonajn agojn. Sed ke tiuj liaj agentoj montras sin kiel revoluciuloj, por trompi laboristaron, estas ege bedaŭrinde.

Ĉiu, kiu iom studas imperialisman politikon, bone scias, ke ĝermas ega konflikto inter Britlando kaj Usono. Ke ĝi ankoraŭ ne estas matura, havas diversajn kaŭzojn.

Ke Sandino estas subaĉetata de Britio, mi ne povas pruvi, sed almenaŭ mi povas doni iom da materialo por tiu aserto. Antaŭ ĉ. 2 jaroj usona gardŝipo apud la bordo de Nikaragvo kaptis norvegan ŝipon, kies parto da ŝarĝo je municio kaj pafiloj estis destinita por Sandino. Ĉe la esplorkomisiono la nor-

EL USONO

La malprogreso de la laboristaj bankoj

La fako por esploro de industriaj interrilatoj ĉe Princeton-universitato raportas, ke je la fino de junio 1928 ekzistis sume 28 sindikataj bankoj, kies tutaj monrimedoj ne superas $ 114 717 673. Tio atestas la nesufiĉan sukceson, kiun rezultigis la provo mobilizi la financpovon de la laboristaro.

Laŭ konservativa takso la laboristaj elŝparaĵoj atingas proksimume la sumon de $ 7 000 000 000. En moderna bankpraktiko tio ĉi devus signifi bazon por sindikataj bankmonrimedoj leviĝantaj al la giganta alteco de 40 000 000 000 da dolaroj.

La malprogreso estas konstatebla jam depost 1926. Tiam ekzistis 33 sindikataj bankoj. Laŭ plej alta takso la tiamaj monrimedoj atingis la sumon de $ 150 000 000. Kun la perdo de proksimume 36 milionoj da kapitalo malaperis laŭnombre 5 bankoj.

Sed pli grava ol ĉi tiu kapitala malprogreso estas la fakto, ke la laboristoj preferas deponi siajn elŝparaĵojn en kapitalistajn bankentreprenojn, kio tuj evidentiĝas, se oni kompare konsideras, ke nur $ 114 717 673 el $ 69 439 471 224 troviĝas en laboristaj bankoj. Vere, nur guto el la sitelo de l' kapitalistaj bankentreprenoj! Dume restas la ĉiondispremanta potenco de la giganta sumo je la laŭ plaĉa dispono de la kapitalista mastraro.

Grandparte la perdo de kapitalo trovas sian kaŭzon en la decido de la lokomotivkondukistoj, likvidi siajn kapitalistajn entreprenojn pro la gravaj perdoj, kiun la administristaro devis plore konfesi. (Unu el tiuj entreprenoj estas minejoj, en kiuj estas pagataj salajroj egalaj al tiuj de kapitalistaj entreprenoj, kaj kiuj **ne** toleras unuiĝon de laboristoj!) Estis necese ŝarĝi ĉiun membron per apenaŭ pagebla ekstra kotizo por renovigi la pagokapablecon de la banko.

Estas nebedaŭrinde, ke tiaj okazoj ne elvokas la fidon de la laboristaro kaj puŝas eĉ la "entreprenistajn" laboristojn al sia tute natura tasko: organizi la laboristojn kaj eble iam organizi eĉ (!) por la klasbatalo.

Ino-kor (1307).

* * *

Por ke vi povu havi ideon pri la fanatika patriotismo en Usono, mi raportas unu fakton. En ŝtato Vaŝington, ĉe la nord-okcidenta angulo de Usono, knabo en la publika lernejo rifuzis saluti la flagon, ĉar li pensis, mi opinias, ke tio estas sensencaĵo. La aŭtoritatuloj ne nur elĵetis la knabon el la lernejo, sed juĝisto forprenis lin de lia familio kaj metis lin en zorgatejon. La knabo nomiĝas Rusel Trimejn (angle: Russell Tremain).

Mi tre malŝatas la fanatikismon religian aŭ politikan, kaj mi bedaŭras vidante, ke la komunistoj jam komencas praktiki ĝin, demetante ĉapelojn, kiam oni ludas aŭ kantas la Internacion. Tia kutimo ĉiam montras, ke la tiraneco estas proksima. Ĝi por mi havas la saman signifon, kiel fari signojn antaŭ idolo.

* * *

Iu K-do petis klarigon ĝustan pri la vorto Ŭob-li (angle: "Wobbly"), krommomo por ano de la Industriaj Laboristoj de la Mondo (I. W. W.).

Antaŭ kelkaj jaroj dum la ĝenerala striko en urbo Sietl (angle: Seattle), ne nur strikis la I. W. W. sed ankaŭ multaj meti-unuiĝoj apartenantaj al la Amerika Federacio de Laboro. Proksime al la fino de l' batalo multaj laboristoj ne plu havis monon por povi manĝi kaj petis krediton ie ajn por daŭrigi la strikon. Kelkaj ĉinoj havis restoraciojn. Ili ŝatis la I. W. W.-on, ĉar ĝi provas organizi ĉiujn rasojn, kaj ankaŭ pro tio, ke ĝiaj membroj ĝenerale pagis siajn ŝuldojn, dum multaj neklaskonsciaj laboristoj pensas, ke ne estas malbonago rabi aŭ trompi ĉinon, negron aŭ eksterlandanon. Tial, kiam laboristo petis krediton por manĝo ĉe ĉino havanta restoracion, la ĉino volis ĉiam scii kiu li estas, sed li ne povis paroli korekte tiujn tri terurajn literojn I. W. W. Tamen li ĉiam demandis: "Ju Aj Ŭob-li?" Tio volas diri: "Ĉu vi estas I. W. W.-ano?" Jen la origino de la nun sufiĉe ĝenerale uzata vorto "Ŭob-li".

SAT-ano 1781.

★

SOVETIAJ KAMPARAJ SUPERSTIĈOJ

Malgraŭ la granda kontraŭreligia propagando, sovetianoj estas ĝis nun tre superstiĉaj ĉar serioza propagando komenciĝis nur depost la Revolucio. Pro foresto de kuracistoj (ĉar vilaĝaj kuracejoj estas en nia grandega lando treege malproksimaj unu de l' alia), la kamparanoj ordinare iras por kuraciĝi al iu sorĉistino. Jen estas kelkaj "kuraciloj", uzataj de la sorĉistinoj en gubernio Novgorod.

Se infano malsaniĝis, la patrino portas ĝin al la sorĉistino. Ĉi-lasta lavas la pordo-tenilon (anson) kaj donas la malpuran akvon al la infano por trinki. Tio efektive estas tre "higiena" kuracilo: ja, la tenilon ĉiu tenas per sia malpura mano! Se mi havas la hemikranion (unuflankan kapdoloron), la sorĉistino prenas iom da salo, murmuras ion, ĵetas la salon en akvon kaj lavas mian kapon per ĉi tiu akvo.

Se mi elartikigis la brakon, ŝi ligas al mia brako la viŝilon kaj tiras min per la viŝilo, ĝis la brako reakiros la normalan situon. Se miaj okuloj estas malsanaj, ŝi frotas miajn palpebrojn per butero, parolante: "Vento, vento, forprenu la malsanon!"

Nun la lernejo kaj ĉiuj sociaj organizoj kontraŭbatalas ĉi tiujn superstiĉojn. Sed ĝis nun ili estas multnombraj, kaj eĉ ekzistas homoj, kiuj ne kredas dion, sed kredegas sorĉistinojn.

Nikolao Usov, vilaĝo Doriŝĉi.

---

vegaj ŝipoficiroj konfesis, ke ili pli frue ankaŭ transportis municion al Sandino kaj ricevis pro tio grandajn monsumojn.

El kie venis la municio? Kiu disponigis la grandajn monsumojn? Ĉu estis mono kolektita de revoluciuloj? Usono scias, sed silentas pri tio. Laboristoj, gardu vin kontraŭ kanajloj, eĉ kiam ili sin nomas niaj amikoj. Defendi Sandino egalvaloras kiel batali por la brita imperialismo.

Muri (102).

FAKTOJ KAJ KOMENTOJ

Tutmonda trusto de elektro

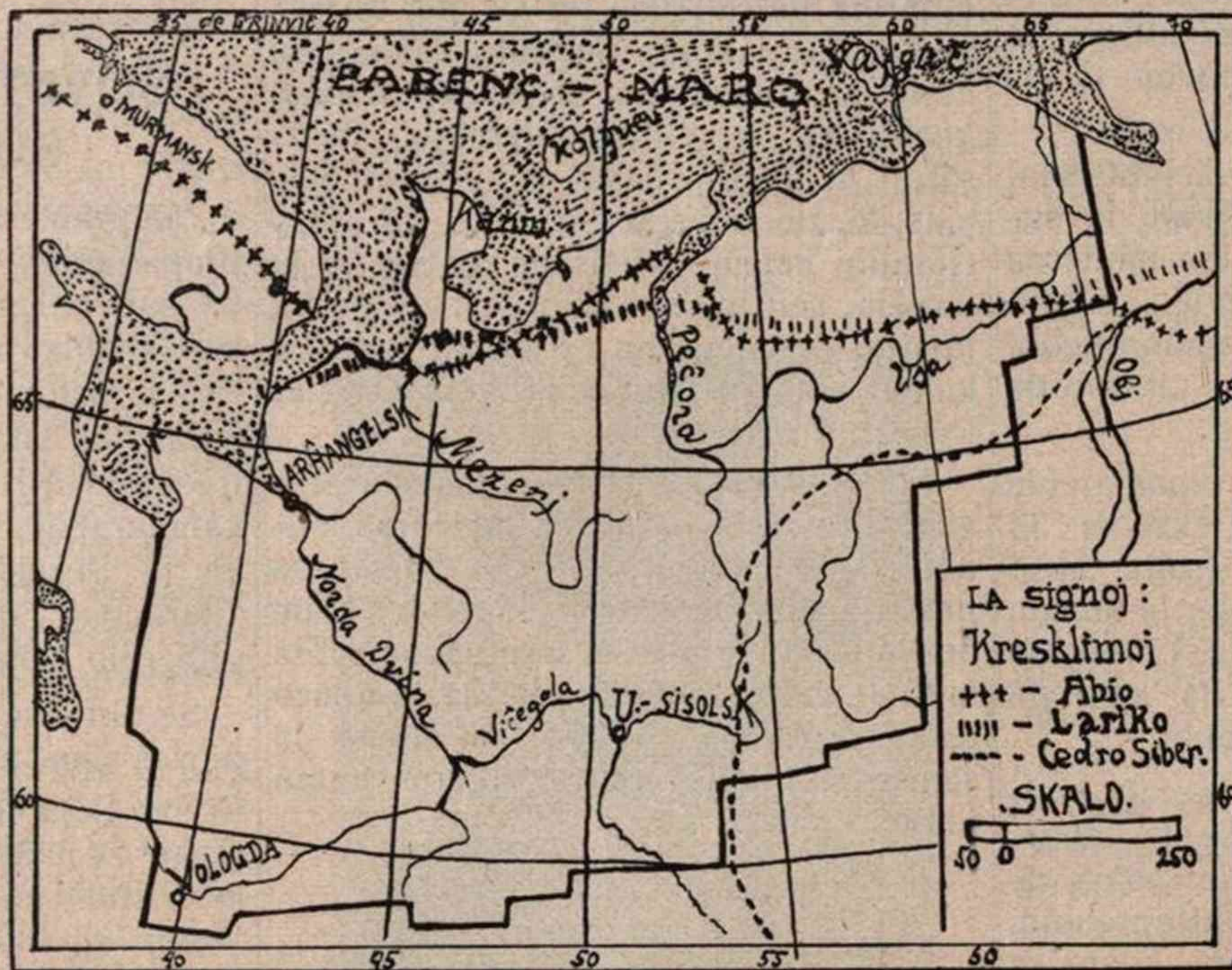
De kelka tempo jam estas projektita la fondo de tutmonda trusto de elektro. Nun, post reorganizo de granda financa societo "Sofina", kiu speciale sin okupas pri entreprenoj de elektro, en kunlaboro kun 46 potencaj bankoj kaj financaj societoj de l' tuta mondo, la nomita societo paŝas al starigo de elektra trusto. Tiel la grandaj elektraj societoj en Usono, Britio kaj Germanio certigas al si la superregadon en la mondmerkato per lertaj kunligoj inter societoj de vendo kaj produktado. Fakte en tiu industrio la eblecoj akiri monon restas ankoraŭ tre grandaj. La elektrigo de l' fervojoj (esceptante Svision) estas nur en komenca stadio; nur malgranda parto de l' akvofortoj estas ekspluatita ĝis nun, kiu reprezentas nur proks. 20% de l' momente prezentiĝantaj eblecoj. La amplekso de l' nova trusto certe etendiĝos al la tuta mondo.

La proletoj de l' elektra industrio en ĉiuj landoj havos baldaŭ do nur unu mastron. Ĉu ili estos konsekvencaj kaj organiziĝos ignorante la landlimojn en unu sindikato tutmonda?

TRA SOVETIO

Prenante karton de ajna okcident-eŭropa ŝtato kaj metante ĝin sur tiun de USSR, oni vidos pli klare la mirigan vastecon de Sovetio. Je grandegaj distancoj tiu lando etendiĝis de nordo al sudo, de okcidento al oriento. Kiom da interesaj kaj belaj regionoj troviĝas sur tiu spaco! Kiom da nacioj kaj popoloj kun iliaj lingvoj kaj moroj! Diversaj tendencoj ekzistas rilate Sovetion, sed mi ne eraros supozante, ke niaj alilandaj K-doj ŝatus konatiĝi kun ĝi geografie kaj ekonomie, ĉu ne? Se praviĝos mia supozo kaj mia artikolo trovos iom da atento, mi promesas ĝoje doni serion da interesaj geografi-ekonomiaj priskriboj el plej diversaj partoj de USSR.

Kiel unuan provon mi volas priskribi la t. n. Nord-Orientan Landon de USSR. Ĝiajn limojn oni vidu sur speciala karto, kiun mi desegnis propramane. La norda parto de N.-O. L., kies bordojn frapegas malvarmaj, glaciaj ondoj de l' arkta maro, etendiĝis tra vastega norda ebenaĵo, kiun oni nomas ruse "tundra". Tundra longiĝas tra grandegaj distancoj al Uralaj montoj en oriento. Malaltaj, frostiĝintaj interne, torfmontetoj kovras la ebenaĵon kaj inter tiuj montetoj zigzage, kvazaŭ kanaloj, etendiĝas la marĉoj. Ĉiam griza, nubiĝanta ĉielo, en kiu la suno aperas nur por remalaperi dum longega arkta nokto, kompletigas la severan, malĝojan bildon de sovetia nord-lando. Malavare la naturo kreskigis ĉi tie nur ĉiaspecajn muskojn, oksikokojn kaj aliajn nordajn herbojn. Ĉar la tero estas ĉiam frostiĝinta, arboj, kiujn ni kutimis vidi en niaj varmaj landoj, ne kreskas ĉi tie, sed nur betuloj-malaltuloj apenaŭ vegetas ie-al-ie. Loĝantoj en tiu ebenaĵo estas treege malmultaj: tiel oni povas traveturi dekojn kaj centojn da kilometroj renkontante nek homon nek ties loĝejon. Pli sude komenciĝas la arbarzono, grandega "tajga". Precipe pinoj kaj abioj kreskas ĉi tie; oriente, apud Ural-montaro — ankaŭ larikoj kaj piceoj. Precipe abundas arbaroj en la regiono de Peĉora-rivero. Persiste hakadas ilin la homoj; sed ĝis nun tie restas grandegaj provizoj. La klimato en la arbar-zono estas pli mola; ĉi tie oni vidas jam kampojn, sur kiuj estas kulturataj jen sekalo, jen hordeo aŭ aveno. Sed tamen ankaŭ ĉi tie malmulta estas la loĝantaro, kiu laŭnacie dividiĝas jene: ĉefe rusoj (apud riveroj Jug, Suĥona kaj Norda Dvina) kaj popoloj de finna gento — samojedoj kaj Komi-popolo.

Bedaŭrinde mankas loko por priskribi vivon kaj morojn de tiu interesa popolo. Sed pri ĉefaj, porvivaj okupoj de la nordanoj mi parolu nepre. Abundo da arbaroj ja kompreneble devigis la loĝantojn okupiĝi pri plej diversaj metioj, kiujn nur ebligas la arbaro. Vilaĝanoj dungiĝas por haki aŭ konduki perrivere segitajn arb-stangojn al ĉefa norda havenurbo Arĥangelsk. Kelkiuj vilaĝanoj de Vologda kaj Nord-Dvina gubernioj plektas linpuntojn, faras viŝtukojn, konstruas diversajn skatolojn kaj kestetojn el ligno; precipe belaj kaj konataj ĉi tie estas faraĵoj el betul-

---

BUĤARA

Skizo de Demetrio Albanov

Buĥara estas malnovega urbo de Meza Azio, objektivigita tradicio kaj monumento de Mahometana mondo, — "Buĥara i ŝerif" —nobla Buĥara.

Urbo de viva bruemo — Buĥara ne povis elteni feran tondron kaj arogan, venkan fajfadon de vagonaro, — ĝi preterlasis fervojon 12 kilometrojn flanke.

Laŭ polvoriĉa vojo inter fervoja stacio kaj Buĥara vigle kuradas aŭtomobiloj, ĉirkaŭvolvante apudajn ĝardenojn kaj kampojn per nuboj da polvo.

Apenaŭ postlasiĝis domoj de ĉestacia urbeto Kagan kaj preterŝoviĝis kelkaj distancon-montraj kolonetoj, jam ni atingis Buĥara.

Apud la urbo lokiĝis indiĝena tombejo. Senfinaj vicoj da argilaj monumentoj atestas pereemon de ĉio. La aŭtomobilo jam estas sub urba muro; jen ĝi jam trakuris pordegon.

Tiu ĉi muro estis konstruita antaŭ pli ol miljaro. La historio instruas, ke oni masonis ĝin dum 50 jaroj, — ĝi devis esti fortikaĵo kontraŭ atakoj de la kruelaj lokŝanĝemaj gentoj, kaj ĝi bonege plenumis sian destinon dum la jarcentoj. Sed la tempo estas pli forta ol ajna fortikaĵo, — la muro detruiĝis, kaj nur kolosaj restaĵoj kaj ruinoj permesas imagi ĝian estintan grandecon. La masiva pordego kunforiĝita per feraj boltoj ankaŭ cedis al la tempo, — ĝi rustiĝis kaj malfermiĝis por ĉiam.

Ni — en la urbo. Ambaŭflanke trakuras stratetoj kurbitaj kaj tiom mallarĝaj, ke, ŝajne, du renkontintaj veturiloj ne povus disiri. Dometoj — jen simplaj kabanoj, jen iom pli bonaspektaj kaj altaj, ĉiam argilaj, ĉiam plattegmentaj, estas dislokitaj sen ia ordo, kaj tiom dense, ke iliaj alstrataj flankoj formas .seninterrompajn, kvazaŭ koridorajn murojn. La muroj estas senfenestraj, nur la pordoj diferencigas apartajn domojn.

La stratoj estas plenaj da polvo kaj da movemo.

Koro de Buĥara kaj ĝia cerbo estas placo Registan, apud la urba citadelo. Iutempe ĉi tie lokiĝis ĉiuj superaj institucioj de emira potenco, do ĉi tie kolektiĝis la plej grandaj konstruoj de la urbo — palacoj, temploj kaj m e d r e s e - oj[1].

La citadelo estis fortikaĵo, post kies muroj kaŝiĝis emira palaco. La palaco estis konstruita sur artefarita monteto kaj ĉirkaŭita per altega muro, seninterrompa, 2 klm.longa. En la postmurojn kondukas la sola pordego aranĝita inter du turetoj. El deflanke la citadelo aspektas kiel mezepoka kastelo de kavalira ordeno per sia militema aspekto, per sia supera situo sur la monteto.

Ĉi tie loĝis la lasta emiro.

Li kredis je la citadelo: — Kiam venis la Revolucio, li kun aro de siaj proksimuloj enŝlosiĝis en ĝi, li penis kontraŭbatali. Sed la parolo de la nuntempaj pafilegoj kaj argumentado de

[1] Mahometana altlernejo, kiu preparas m u l l a - ojn (pastrojn) kaj interpretantojn de Korano. Ĉi funkcias sub gvidado kaj spirita influo de la eklezio.

ŝelo: ekzemple artplene faritaj malgrandaj, delikataj tabakujoj. Unu el ĉefaj kampkulturaĵoj estas lino uzata precipe por la teksaĵoj. En Nord-Dvina gubernio estas granda linteksaĵa fabriko, kiu produktas bonkvalitan tolon. Herboriĉaj apudriveraj spacoj kaj senarbigitaj lokoj ebligas havi multnombran brutaron, kiel ekz. bovinojn. Laktoproduktoj de N.-O. L. estas tre bonfamaj ne nur en sovetiaj vendejoj, sed ankaŭ en alilandaj. Komi-anoj kiel ĉefan kaj ŝatatan okupon elektis la ĉasadon. Dufoje dum jaro ili forlasas siajn vilaĝojn kaj iras per ŝkioj al plej malproksimaj lokoj en arbaro. Malzorge konstruita kabano donas al la ĉasistoj rifuĝon kontraŭ bestoj kaj naturaj furiozoj. Krom ĉasado la Komi-anoj ankaŭ kulturas kelkajn kreskaĵojn kaj havas ofte multnombran brutaron. Jen estas ĉio, kion mi povis rakonti mallonge pri vastega Nord-Orienta Lando, kiu estas parteto de multe pli vasta Sovetio.

Vold. Glazunov (7347), Voronej.

DIVERSAĴOJ

Germana Laborista Mandolinista Asocio

kiu momente nombras proks. 10 000 membrojn, decidis okaze de sia asocitago dum pasko 1928 en Altenburg, aranĝi imponan "Internacian feston de laboristaj mandolinistoj" de 13. ĝis 15. julio 1929 en Leipzig. Sur la grandega Placo de Aŭgusto okazos amaskoncerto de l' miloj kaj solena fondo de l' "Sonoranta Internacio". Partoprenantoj el multaj landoj estas anoncitaj. (Detalajn informojn donas K. Fischer, Leipzig C 1, Schwägrichenstr. 13, IV.)

LABORAJ TAGOJ EL MIA VIVO

Mi loĝas en malgranda, 53 domojn entenanta vilaĝo kaj estas kampolaboristo. Mi prilaboras dek hektarojn da kampo kaj havas unu ĉevalon, unu bovinon, du bovidojn 1- kaj 2-jarajn, 5 ŝafojn kaj unu porkon, krome mian domon. Samtempe mi estas deputito de l' kamparanoj en vilaĝa soveto (-konsilantaro) kaj estas sekretario de tiu soveto. Printempe kaj somere mi ellitiĝas je la 6-a aŭ 7-a horo matene, lavas min kaj trinkas teon. Poste mi iras en ĝardenon, kie troviĝas mia abelejo. Aŭ mi veturas kun plugilo en kampon por kamplabori aŭ iras kun falĉilo al herbejo kaj tie laboras ĝis la 11-a horo. Poste mi iras hejmen por tagmanĝi kaj ripozi. Tagmeze mi havas tri horojn kaj pli da ripozo. Post la tagmanĝo mi legas freŝajn gazetojn. En tiu tempo iufoje venas al mi iuj vilaĝanoj, al kiuj mi devas doni diversajn informojn, al kelkaj el ili mi devas registri novnaskitan infanon aŭ mortintan parencon. Poste mi donas parton de tempo por lernado de l' esperanta lingvo, kiun mi komencis lerni antaŭ kelkaj monatoj sendepende, t. e. sen alies helpo. Je la 14-a aŭ 15-a mi ree laboras en kampo aŭ en herbejo ĝis la 19-a aŭ 20-a vespere.

Dimanĉo estas tago de ripozo (se pluvas). En tiu ĉi tago mi ne kamplaboras. Tiam mi la tutan tagon ripozas. Matene mi iras kun fiŝhokoj al rivero por kapti fiŝojn. Poste mi legas gazetojn aŭ cirkulerojn de Centra Registaro. Iufoje en tiu tago al mi venas paro da junaj gehomoj, petante min registri por sia unua geedziĝo. Mi tralegas al ili la konformajn artikolojn el Regna Leĝaro, kiuj defendas ilian geedzecon kaj rajtojn, kaj poste registras ĝin en aktolibron. La registrado ĉiam estas farata senpage. Dimanĉe iufoje okazas, ke mi devas veturi en distriktan sovetón de deputitoj de laboristoj kaj kamparanoj. Tie oni instrukcias nin, kiel ni devas labori en niaj loĝlokoj. Reveninte hejmen, mi posttagmezmanĝas kaj trinkas teon. Vespere mi iras en regulan kunsidon de la vilaĝa soveto, kie ni kun aktivaj vilaĝanoj en ĉiam publika kunsido priparolas planojn de niaj estontaj laboroj, aŭ diskutas, kiujn el malriĉaj vilaĝanoj ni devas liberigi de regnaj tributoj kaj je kioma elcento.

Vintre estas pli multe da libera tempo. Tiam okazas ofte kunsidoj de la vilaĝa soveto kaj distriktaj kunvenoj de l' deputitoj de laboristoj kaj kamparanoj. Kaj ofte okazas ĝeneralaj kunvenoj de vilaĝanoj, kie ni solvas niajn sociajn problemojn. Ni bone scias, ke antaŭ ni estas longega vojo plena de laborado, por plibonigi nian socian vivon, kaj krei paradizon por tiuj, kiuj ĝin neniam vidas.

Por mia sekretaria laboro mi ricevas 10 rublojn monate.

V. Komissarov. Vilaĝo Svinoe, Sovetio.

La "Fundamento de Esperanto"[1] devas troviĝi en la manoj de ĉiu esperantisto kiel konstanta kontrolilo, kiu gardos lin de deflankiĝo de la vojo de unueco.

L. L. Zamenhof.

[1] Mendebla ĉe nia Administrejo.

---

iliaj eksplodigaj kugloj montriĝis pli efikaj ol fiera silentado de la muroj. La emiro tuj komprenis, ke nek la fortikaĵo, nek aro da grasaj, tiom servoplenaj en la paca tempo, — liaj oficistoj povas lin savi, kaj li kaŝe forkuris antaŭ la kolerego de l' revoluciema popolo en Afganion.

Kaj tie, kie antaŭ 8 jaroj[1] regis la despoto, kiu verdiktis vivon-morton de la popolo, kies rajtoj estis nelimigitaj, des pli ĉar li estis ne nur socia supro, sed ankaŭ eklezia: "Reprezentanto de Allah" oni nomis lin — nun regas gaja moviĝemo de Ekzekutiva Komisiono de libera Buĥara.

Antaŭ la pordego de l' citadelo, kie oni publike ĉiun ĵaŭdon vergis kaj esplorturmentis "krimulojn kontraŭ la regno kaj la emiro", dum lia "moŝta ĉeesto", nun grupo da homoj vigle kaj laŭte parolantaj, ŝercoj, eksplodoj de gaja rido: — Estas ekskursantaro; la emiro kaj lia fortikaĵo fariĝis — la estinto, oni venas ĉi tien por studi peceton de la historio. Ĝi estas logiko de la sorto!

La pordego de la citadelo estas larĝe malfermita. En la internon kondukas malluma koridoro. Sur la muroj diferenciĝas blankaj surskriboj sur nigraj tabuloj: ĝi estas memorigo pri turmentitaj kaj sufokitaj ĉi tie indiĝenaj revoluciuloj. Longa listo de la nomoj. En kaŝitaj kabanoj kaj kavoj de la citadela muro, en tielnomataj "ŝtonaj sakoj" — nesufiĉo da spiraero, rego de silento kaj la rememoroj.

La koridoro venigas en la korton de l' citadelo; ĉi tie loĝis la emiro kaj liaj proksimuloj. La plimulto de l' konstruoj estas ruinigita per la kuglegoj kaj bomboj, kaj en la amasoj de argilaj kaj lignaj restaĵoj nestiĝas nur abundaj kaj viglaj lacertoj.

La palaco de l' emiro, parte restinta kaj nun cedinta siajn ĉambrojn al la Ekzekutivo de l' urbo, ne havas ian intereson de la vidpunkto de malnova arto. La emiro konstruis kelkajn palacojn kaj templojn, sed ili ĉiuj kune ne valoras ian ruinon el la konstruoj de pli fruaj tempoj de Timuridoj; tiom malbongustaj kaj senstilaj ili estas.

La lasta emiro ĝuis eŭropan kleron, li estis konstanta gasto de "altklerigita Eŭropo", li sciis bonmanierojn de la grandmondo, sed ... ĝi estis ĉio, kion li sciis. Venante al Buĥara, li ĉiam restis kruela despoto de sia popolo. Cetere, li iom post iom elmontris siajn klerajn gustojn: li plenigis siajn palacojn, meblitaj je la orienta stilo kaj entenantaj verajn trezorojn de indiĝena arto, per banalaj bagatelaĵoj de eŭropa produktado (gramofono, skulptaĵo de ĉapelvestita rano ktp.) kaj sian haremon per aventuristinoj el ĉiuj landoj, kiujn li ĉie kunaĉetadis. (Daŭrigota.)

[1] La Revolucio en Buĥara okazis en jaro 1920.

SENNACIULA SPORTA PAĜO

Kompilanto: Ad. Wendt, Leipzig O 27, Lange Reihe 11-a (Germ.)

Ĉu ni blufu?

La Gazetservo de l' Socialista Sport-Internacio Laborista (SSIL) publikigis sekvantan sciigon:

Esperanto kaj Laborista Olimpio

(SSIL) Aŭstria Laborista Ligo Esperantista komencis grandan agitadon por la 2. Olimpio de Socialista Sport-Internacio Laborista en Vieno 1931 kaj por siaj celoj. Oni intencas lernigi al almenaŭ 10 000 laboristsportuloj la lingvon esperanto. Eksterlandaj laborist-sportuloj dum 1931 en Vieno havos bonan okazon por bone interkompreniĝi per esperanto.

* * *

La citita gazetservo siavice ĉerpis la noton el la gazetservo de "Askö" (Laborista Asocio por Sporto kaj Korpokulturo de Aŭstrio). Certe ne ekzistas dubo, ke la fonto de tiu ĉi sciigo estas trovebla en ALLE. Por eviti, ke oni juĝu min subjektiva, mi antaŭ ĉio konstatu, ke la ĝisnuna agado de ALLE nepre konformas al la apartaj cirkonstancoj en Aŭstrio, kaj estas fakto, ke la ĉefurbo de Aŭstrio, Vieno, arigis en si la plej multnombran SAT-anaron en tutmondo. Do estas pruvite, ke la gvidantaro de ALLE ne estas malkapabla por aranĝi grandajn elpaŝojn por nia idealo. Despli surpriza estas supre citita noto, kiu spegulas tian naivecon, ke ĝi fakte ne indus konsideron, se ĝia publikigo ne grave endanĝerigus la reputacion de nia movado. Ni ĉiuj scias, ke tute neeblas, varbi kaj instrui grandamase laboristojn, kiuj post streĉa panakira laboro estas pli facile instigeblaj al ĉiu alia afero, krom al lernado. Ĉiam nur estas kelkaj progresemuloj, kiuj aliĝas al niaj kursoj, kaj eĉ el tiuj nur eta elcento sukcese finas la studadon kaj poste iĝas aktiva en nia movado. Tute apartaj tamen estas la cirkonstancoj inter la sportanta junularo; ĉar estas principo de la laborista sportmovado, okupi siajn anojn ne nur sporte, sed eduki ilin ankaŭ al plenvaloraj membroj de la laborista klaso, al batalantoj por la idealoj de l' Proletaro. Sekve de tiu ampleksa edukado, la anoj de la laborista sportmovado estas multe pli okupataj ol laboristoj, kiuj post fino de la panakira laboro povas plene dediĉi sin al la propraj inklinoj. La sperto montris, ke kursoj, aranĝitaj inter la sportularo, nur estis sukcesaj, kiam la instruanto disponis pri eksterordinara instrukapablo, aŭ mem estis aktiva sportulo kaj pro tio havis eblecon daŭre influi siajn kursanojn kaj instigi ilin al daŭrigo de la lernado. Ĉu do la verkinto de l' citita noto konscias pri la kondiĉoj, ebligantaj efektivigon de tia giganta tasko, kiun oni metis al si? Certe ne estas malfacile, varbi 10 000, ja eĉ 20 000 junajn sportulojn por lernado de nia lingvo. Tamen, teni ilin ĉe la standardo, estas tute neeble, kaj sekve la publikigo de tia blufo nur malutilos al nia afero. Imagu, ke instigite de tiu sciigo, laboristaj sportuloj en ĉiuj landoj komencos studadi esperanton. Venonte al Vieno ili povos konstati, ke por ili ja la lingvaj malhelpoj ne plu estos tiom gravaj, sed ili tamen ne trovos eĉ nur kvinonon el tiu nombro, kiu estas anoncita en la citita sciigo. Entuziasme ili alveturis, seniluziigite ili konstatos troigon kaj ĉagrenite ili revenos, dirante, ke la famo pri vasta eblo uzi esperanton nur estas bela revo. Ankaŭ estas fakto, ke ĝis nun la gvidantoj de la sportmovado kun iagrada respekto aŭskultis al niaj konsiloj, ĉar ili spertis, ke niaj elpaŝoj bazis sur bone pripensita plano. Domaĝe estus, se ili devus ekkoni, ke en nia agado la malo okazas. Ĉe la 1. Laborista Olimpio en Frankfurt, en 1925, nian esperantistan kunsidon jam partoprenis pli ol 100 gesportuloj, dum la Spartakiado en Moskvo ĉi-jare ĉeestis nur 27 eksterlandaj esperantistoj. Ni ĝoju, se ĝis 1931 ni atingos krei nur 500 aŭ eventuale 1000 bone parolantajn K-dojn inter la sportularo. Se ALLE kunhelpos al atingo de tiuj ĉi nombroj kaj krom tio modele aranĝos la informservon dum la daŭro de l' 2. Laborista Olimpio, tiam mi tutkore gratulos al ili, sed intertempe mi protestas kontraŭ similaj troigoj!

Ad. Wendt.

Kiel naskiĝis nia naturamika societo "Sporting Club Esperantist"

La franca junularo, kiel ankaŭ alilanda moderna junularo, ne tro ŝatas la proksimecon de l' naturo. Proletido preferas trapasi sian liberan tempon en polvoplena dancejo aŭ malluma kino, kie oni prezentas burĝedukajn bildojn, anstataŭ profiti la brilan sunon, la freŝan aeron. La naturo lin vokas al vivo kaj ĝojo, sed li restas surda kaj blinda antaŭ la riĉeco de sonoj kaj koloroj.

Kompreneble ankaŭ laboristoj praktikas sporton, sed ili praktikas ĝin laŭ tute malnovaj burĝaj metodoj, — sovaĝe ili kuras, kuradas, batmortigas sin, celante nur vantan gloron, neniam havante la noblan celon de l' fizik-kulturo. Tia estas la impreso, kiu kaptas fremdulon, kiu vizitas por la unua fojo grandan industri-urbon dum festotago.

Tia ankaŭ estas la stato en nia urbo. La solaj larĝ-perspektivuloj, prave mi tion povas diri, estas la esperantistoj, kiuj legas kaj aŭskultas raportojn pri diverslandaj laboristaj movadoj en lingvo klara por ili.

Longtempe ni estis ravitaj de naturamika movado en Germanio kaj Hungario; kun senpacienco ni atendis la Sportan Paĝon de "S-ulo" (?—!) por nutri nian entuziasmon — sed mankis al ni la kuraĝo apliki la principon de l' naturamikeco ankaŭ ĉe ni. Revenanta K-do de l' Nürnberga kongreso alportis novajn fortojn, novan nutraĵon por nia entuziasmo — li rakantadis al ni pri la sportaj kaj naturamikaj organizoj en Germanio. Sen iu organizo ni komencas niajn ekskursetojn dimanĉajn — ĉu arbaron ni vizitis aŭ monteton surgrimpis, ĉu fine boatveturis aŭ naĝis. Malmultaj ni estis: parto de esp-grupanoj kaj kelkaj esperant- kaj sportemaj laboristoj.

Foje eĉ biciklo-veturado tra regiono kaj montoj de Voĝ (france: Vosges) estis organizata de ni: 250 km veturitaj tra regiono, kies loĝantoj ĝis nun nenion aŭdis pri esperanto, du tagojn la ruĝaj flagetoj kun verda stelo fiere flirtis flanke de l' radoj de niaj bicikloj.

Nur je la fino de tiu ĉi somero ni metis fundamenton por nia societo. Ni komencis praktiki kelkajn sportojn en libera aero, kiel kuradon, saltadon, disk- kaj lancĵetadon, manpilkon ktp. Kompreneble en nia sportpraktiko ekzistas nenia majstreco, nenia gracieco — ni ja ne estas profesiaj sportistoj, sed la nura fakto, kiu kontentigis nin, estis nia prezento en la freŝa naturo, nia unueco, atingita pere de esperanto.

La somero pasis. Pluvaj kaj malvarmaj tagoj de l' aŭtuno estingis iomete la flaman entuziasmon, sed tio povas esti pardonebla por novaj amikoj de l' naturo, ĉar ni provos trovi plian kuraĝon por ne forgesi la amon al la naturo ankaŭ tiam, kiam ĝi ne plu portas sian verdan ornamaĵon, tiam kiam ĝi ŝanĝos la verdan kun la blankneĝa vestaĵo.

Ni esperu, ke ankaŭ aliurbaj francaj esperantistoj sekvos la ekzemplon de l' germanaj K-doj kaj provos la komencon, kiel tion faris la Nansi-aj grupanoj.

Studento (7369).

?—!

Stranga surskribo, ĉu ne. Sed ĉu ankaŭ vi sopire atendas la Sportan Paĝon de "S-ulo"? Se jes, ankaŭ vi faru vian devon kaj kunlaboru por pli-interesigi ĝian enhavon!

TRA ESPERANTIO

El la Redaktejo

Tiu ĉi numero estas la lasta en finiĝanta Jaro. Kiel ni homoj ĉion per la racio dispartigis, ordigis, klasifikis kaj organizis, kiel ni la korpajn spacojn per mezuriloj faris kompreneblaj al nia spirito, al nia imagpovo, tiel ankaŭ la tempajn spacojn trapasatajn ni disdividis laŭ egalvaloraj, ritmaj mezuroj, kiuj akiris por ni difinitan, konvencian signifon. La komenciĝo de Nova Jaro anoncas al ni, ke ni trapasis difinitan tempo-spacon, kiu por ni estas mezurebla kaj komparebla kun aliaj tempospacoj sammezuraj, tamen ne egalaj laŭ kvalito kaj enhavo. Ĉar la energio, kiu estas foruzata kaj manifestiĝas dum tiu periodo unujara, povas esti tre varia kaj malegala al tiu uzata dum alia jaro.

Laŭ nia konvencia tempkalkulo ĉiu homo povas kaj kutimas fari por si tiajn komparon kaj observojn, li povas konstati, ĉu lia produktado, lia transformiĝo de energioj kreskis aŭ malkreskis en la trapasita jaro, kompare kun antaŭaj jaroj. Kiel ĉiu homo, ankaŭ ĉiu alia organismo kun propra vivo, ja ĉiu de homoj kreita socia organizo povas fari tian retrospektivon. Ĉiu komerca entrepreno faras sian bilancon, por mezuri siajn fortojn kaj antaŭkalkuli. Ankaŭ "S-ulo", celante ĉiam antaŭen senhalte, devas mezuri, ĉu ĝia forto kreskas, ĝia influo pliiĝas, ĝia disvastiĝo respondas al la fortostreĉoj farataj, unuvorte, ĉu ĝia evoluo estas normala. Ni ne ripetu ĉi tie, kion K-do Lanti prezentis al la Kongreso pri la vivo de l' gazeto kaj ĝiaj sanaj bazoj, ni simple montru, por pruvi nian bonan volon, niajn energiajn elspezojn, al la artikolo aperinta en n-o 217: Sur vojo al kvara milo...

Niaj abonantoj, niaj legantoj foliumas ĉi tiun lastan n-ron en jaro 1928. Estas por preskaŭ ĉiuj la tempo siaflanke fari energi-elspezon, fortostreĉon: renovigi sian abonon: pagi la sumeton bezonatan por vivigi materie nian "S-ulo"-n. Ni estas fieraj scii, ke tiom da laboristaj esperantistoj, eĉ vivante sufiĉe mizere en multaj okazoj kaj pesante tre atente ĉiun moneron antaŭ ol ĝin elspezi, volonte kaj senhezite pagas sian abonmonon por "S-ulo". Ni estas fieraj rekrutigi nian abonantaron el tiom da konsciaj K-doj, kiuj scias taksi la gravecon de nia organo kaj malgraŭ multaj aliaj elspezoj kaj kotizpagoj, kiuj prezentiĝas speciale ĉe la sojlo de nova jaro, unuavice kontentigas sian kulturan bezonon kiel laboristaj esperantistoj.

Pruvu al ni vian konfidon ankaŭ en 1929! La gazeto estas nia ligilo. Reabonu, legu, kunlaboru ĝin, kaj varbu novajn abonantojn, por ke ni povu fari ĝin pli bona kaj pli bela ol iam — timigilo por niaj malamikoj, kuraĝigilo kaj batalilo por niaj amikoj! N. B.

La SAT-aparato servas!

Tiu ĉi bildo estis presata en 'Literatura Nordo', gazeto aperanta en Arĥangelsk (Norda Sovetio) kun artikolo atentiganta pri la fakto, ke la Babuŝkin-artikolo "5 tagnoktoj en glacio kaj nebulo", kiu aperis en 'S-ulo' n-o 208, estis represata en gazetoj de Germanio (Berlin kaj Frankfurt), Ĉeĥoslovakio, Usono kaj Hispanio.

Bona sukceso de peresperanta laboro!

Baloto pri nova Ĝenerala Konsilantaro

Sekve de nia alvoko ("S-ulo" n-o 216, pĝ. 62), jenaj K-doj kandidatas:

De Bruin G. P., Lonneker	*nula horzono*
Demidjuk G., Moskvo	*dua „*
Deubler K., München	*unua „*
Izgur E., Kremenĉug	*dua „*
Stay H., Bournemouth	*nula „*
Fröding K., Rockford	*dekoka „*

Laŭ la artikolo 11 de nia statuto, la Ĝenerala Konsilantaro konsistas principe el tiom da membroj, kiom estas da SAT-sektoroj, kaj ĉiu sektoro rajtas je unu, ne pli, konsilanto. Nu, la SAT-anaro dislokiĝas sur almenaŭ 15 horzonoj de la terglobo (la ceteraj horzonoj kovras ĉu marojn, ĉu regionojn ne homloĝatajn); do la Ĝenerala Konsilantaro devus konsisti el 15 membroj minimume. La ĝis nun deklaritaj kandidatoj loĝas sur 4 malsamaj horzonoj; ĉu en la 11 ceteraj zonoj ne troviĝas SAT-anoj kapablaj plenumi la oficon de konsilanto?

Necesas ankaŭ, ke prezentiĝu sama nombro da kandidatoj kiel vic-konsilantoj, kies rolo estas, ĉiu en sia respektiva sektoro, anstataŭi la konsilanton, kiu ĉesas aŭ ne povas ofici.

Oni informu nin senprokraste!

LA DIREKCIO DE SAT.

Noto. — Rajtas esti ano de Ĝenerala Konsilantaro, oficulo aŭ reprezentanto de SAT, nur K-doj jam havantaj du jarojn da aneco kaj ne aliĝantaj iun el la tiel nomataj neŭtralaj organizoj, celantaj la propagandon de esperanto, aŭ al iu ajn asocio, kies celo kontraŭas tiun de SAT.

KIO ESTAS NEŬTRALECO?

SAT estas neŭtrala[1] organizo. Ne konfuziĝu. Ĉio estas relativa. SAT estas neŭtrala ĝis iu limo. Kie estas tiu limo? Kelkfoje aŭdiĝis voĉoj por konservi la intertendencan neŭtralecon en SAT. Komunistoj, anarkistoj kaj socialdemokratoj povas tie egalrajte troviĝi. K-do Lanti eĉ diris, ke patriotoj povus aliĝi al SAT. Supozeble la limoj al "dekstre" kaj "maldekstren" estas nefiksaj kaj ankaŭ malfacile fikseblaj[2].

Ĝenerale oni povas aserti, ke la plejmulto el ni estas pli malpli burĝecaj, ĉar la burĝa ŝtato scias per la lernejo jam de la infanaĝo plenigi la kapojn per burĝecaj pensado kaj idearo. La diversaj partioj kaj tendencoj inter la laboristoj montras laŭ mia opinio nur pli malpli altajn gradojn de liberigiteco el la burĝa spirito. En sia libro: "Militarismo kaj kontraŭmilitarismo" skribas en 1907 Karl Libkneht (Liebknecht): "La lernejo agadas kiel eble plej efike por bari ĉiujn vojojn, per kiuj klaskonscio povus enveni la korojn kaj cerbojn de l' infanoj."

Por ilustri, kiel diference povas esti komprenata la esprimo "neŭtraleco", mi rakontas okazintajon. En sveda urbo, kie ekzistas neŭtrala esp. klubo, kiu enhavis ĉiutendencajn esperantistojn, oni aranĝis lekcion de persono, kies entrepreno estis bojkotata pro iu konflikto kun la fakorganizo. La laboristaj membroj de la esp. klubo deklaris: "Nia klubo restu neŭtrala kaj ne intermiksiĝu en la konflikto kaj ne kontraŭu la laboristojn, lasante lekcii bojkotatan personon." La burĝaj membroj deklaris, ke tio signifus malneŭtrale aprobi unu konfliktantan parton kaj proponis: "La klubo restu neŭtrala kaj ne malakceptu lekcion de persono, kvankam bojkotata." La burĝa plimulto decidis laŭ sia opinio, kio poste sekvigis disiĝon kaj fondon de esperantista klubo laborista. (7987)

[1] Estus pli ĝuste diri: senpartia aŭ superpartia. SAT ja fondiĝis ĉe la agitvorto: "For la neŭtralismon!"

[2] Tiuj limoj estas fiksitaj en la broŝuro: "La Laborista Esperantismo", pĝ. 17. — E. L.

PRI PAGILOJ POR SAT-ANOJ!

Antaŭ nelonge ni faris grandan lumbildprezentadon pri la milit-zono en Francio. Abundan materialon ni ricevis dank' al la afableco de niaj francaj K-doj. K-dino el B. jam alsendis al mi ĉ. 40 poŝtkartojn! Ŝi ne evitis iun vojon por kontentigi min. Kiel kompensi? mi demandis min. Certe, idealismo ne estas iel pagebla. Sed ĉu oni povas postuli de malriĉa K-dino, ke ŝi oferu krom la necesaj laboro kaj penado sian monon por afranko, por aĉeto de materialo? Miaparte mi volonte kompensus tiujn elspezojn. Sed kiel fari? Mi informiĝis ĉe la poŝto, ĉu estas aĉeteblaj poŝtmarkoj internaciaj[1]. Oni neis. Sentante malperfekta tiun staton, mi pripensis; Ĉu ne estas eble, krei SAT-pagilojn? Sendube, tio estus tre praktika. Oni ne plu bezonus sendi tre kostan poŝtmandaton por pagi iun malgrandan sumon, oni povus aldoni enletere la retro-afrankon, oni povus pagi rekte iujn elspezetojn...

Laŭ mia opinio la eldono plejbone okazus en formo de deŝireblaj markoj je prezo de unu eksterlanda afranko (0,25 g. mk.) kaj ties multobloj. La perantoj ricevu sufiĉe multe da markoj, por povi ĉiutempe vendi ilin al membroj. K-doj, tio estu nur propono! Mi ĝojas, ke la administracio trovas bona la ideon. Ekpensu pri plej taŭga solvo! Mi opinias, ke la afero valoras penadon seriozan.

H. Schiller (9582),
Gottesberg (Germ.).

PRI NIAJ KONTRAŬULOJ

Ne estas sekreto, ke esperanto havas multajn kontraŭulojn. Laŭ mia opinio, ni devas konkrete trastudi ĉiujn kontraŭparolojn pri nia lingvo. Somere mi ĉeestis iun kurson, kie mi multe parolis pri esperanto; iuj konsentis min, aliuj kontraŭis.

Rimarkinde estas, ke ĉ i u j kontraŭuloj mem neniam studis esperanton. Jen estas iliaj argumentoj: — Ellerni iun vivan lingvon ne estas pli malfacile, sed tio estas pli utila. — Aziano ne povas ellerni esperanton, ĉar ĝi ne havas aziajn radikojn. (Karaj K-doj! Ne ridu: tion parolis iu serioza instruisto de duagrada lernejo!) — Esperantlingve oni povas nur skribi, sed ne paroli. La internaciaj kongresoj estas mensogaĵo.

— Por kompreni eksterlandanon ni ne bezonas studi esperanton: ja, rusaj soldatoj povis paroladi kun turkoj kaj germanoj sen iu helplingvo.

— Mi konas esperanton nur teorie, — diris iu profesoro, kiam iu studentino argumentis al li per faktoj: — sed mi ne scias ĝin praktike. Tamen, laŭ teorio, ĝi estas tute neebla, tio estas jam pruvata de ĉiuj.

N. Usov (Sovetio).

[1] Jes; ekzistas en multaj landoj respondkuponoj internaciaj. — Red.

Noto. — Longa artikolo tre malfavora por esperanto kaj peresperanta korespondado: "Ĉu alilandaj lingvoj aŭ esperanto?" de K-dino M. I. Uljanova (fratino de Lenin) aperis en gvida gazeto por laborist-kamparanaj korespondantoj: "Raboĉe-Krestijanskij Korrespondent", Moskvo, N. 21, 15. 11. 28.

TRA LA MOVADO

(Kroniko)

GERMANIO. Gottesberg. Grandan kontraŭmilitan lumbildprezentadon faris nia loka grupo okaze de kunsido de militinvalidoj (9. 12.). Ĉ. 300 pers. K-do Schiller parolis, distingante esp-on. La bildmaterialo estis sendita de francaj K-doj. **NORVEGIO. Oslo.** Bonaj progresoj de l' lab. esp. movado. 6 kursoj kun 60 lern. Aliaj kursoj en preparo. La burĝa esp. movado malprogresas. Ni sukcesis inter la lastaj varbi abon. por "S-ulo" k "La N. E.". Elektitaj estas K-do Eilertsen, Box 407, kiel peranto, K-do Muribo kiel vicperanto.

K-doj! Zorgu, ke gazetoj enpresantaj viajn tradukojn el "S-ulo", nepre menciu la fonton!

SUKCESO EN SVEDIO

La socialdemokrata junulara asocio de Svedio (S. S. U.), la plej granda junulara asocio en Svedio kun pli ol 42 000 membroj, la dua laŭ grandeco en la Socialista Junulara Internacio, kiu kongresis en Stokholmo de 28. nov. ĝis 2 dec. (330 delegitoj), akceptis unuanime jenan decidon:

"La Asocio ĉiel agadu por la internacia lingvo esp-o, instigu la asocianojn studi kaj uzi ĝin en siaj interrilatoj internaciaj, kaj la Asocio morale subtenu la esp-an movadon. Ĝi ankaŭ laboru por aranĝado de radiokursoj." (12 440)

ĈE LA NEŬTRALULOJ

En Parizo oni fondis asocion "La Maison de l' Esperanto" (Domo de Esperanto), kiu kolektas monon por antaŭenpuŝi la movadon per financaj rimedoj kaj propagando en zorge difinitaj kampoj (en akordo kun jam ekzistantaj neŭtralaj esp. institucioj). La fondintoj ricevis ĝis nun 145 000 fr. frankojn.

* * *

Esperanto-Fako de Rud. Mosse, la konata Berlina eldonejo, kiu konsentis aperigi "Bibliotekon Tutmondan" en esp-o, decidis prokrasti la daŭrigon de l' eldono je nefiksita tempo. La vendiĝo ne eĉ amortizis la elspezojn.

* * *

La konata baha-anino esp-istino Root havis intervjuon kun Masarik (prezidanto de l' ĉeĥoslov. respubliko). Li konfesis sian simpation por esp-o kaj konsentas akcepti ĝin, se per ĝi oni venos al pli bona mondkompreno.

* * *

La pastro A. Ĉe laste varbadis per sia prov-instruado en Estonio sukcese por esp-o. Li koncentrigas sian agadon precipe je instruistaj rondoj. Post interparolado kun reprezentanto de l' Klerigministerio oni povas antaŭvidi baldaŭan enkondukon iom-postioman de esp-o en la estonaj lernejoj.

Kelkaj konsideroj pri evoluo de l' esperanta lingvo

En ĉi subaj linioj mi ne intencas doni plenan analizon de la evolua procedo en la esperanta lingvo. Mi metis al mi pli mallarĝan taskon: turni la atenton nur al la evoluo, ŝanĝanta la manieron de l' uzo de kelkaj a f i k s o j kaj malaperon de kelkaj konfuzaj kombinoj, ekzistintaj en frua esperanto.

Se ni analizos la sencon de esperantaj afiksoj, ni povas dividi ilin je du serioj. La serio unua enhavas afiksojn, kiuj ŝanĝas nur kvaliton de la objekto aŭ ideo, ne ŝanĝante la ideon mem, kaj al serio dua apartenas tiuj afiksoj, kiuj ŝanĝas la ideon. Al la unua serio apartenas e t, e g, a ĉ, a d, al la dua preskaŭ ĉiuj aliaj afiksoj. En la afiksoj, ŝanĝantaj la ideon mem, oni povas distingi ankaŭ du grupojn: afiksojn, larĝsencajn (ekz.: a r, a ĵ, e r, e j, i l, i s t, u j, u m) kaj afiksojn kun unu aŭ kelkaj precizaj signifoj (ekz.: e c, i n, i d, r e, m a l). Afiksoj kun preciza signifo ne lasas ian dubon pri la ideoj, esprimataj pere de ili. Ekzemple "malvarma" esprimas kaj povas esprimi nur unu ideon, ĉar ekzistas nur unu malo al "varma". Same klara kaj preciza estas la signifo de l' vorto "kokino". Sed la larĝsencaj afiksoj ne havas tian precizecon. Kiam oni parolas pri "pafilo", do oni povas supozi ĉu fusilon, ĉu revolveron, ĉu kanonon ktp. Same "vendejo" signifas aŭ luksan magazenon, aŭ malgrandan butikon, aŭ placon, sur kiu oni vendas ktp. "Poŝtisto" povas nomiĝi egale leterportisto, vendanto de poŝtmarkoj, estro de poŝta oficejo ktp. ktp. Tiu ĉi larĝsenceco de la afiksoj ne estas ia domaĝo, sed kontraŭe ĝi estas valora eco de esperanto, malbone evoluinta ĉe ido. Ja kutima interparolado kaj uzado de vortoj tute ne bezonas altan gradon da precizeco, kaj la enhavon de la ideo, esprimitan per vorto, oni facile povas kompreni el la kunteksto. Se do oni bezonas plian gradon de precizeco, oni povas ĉiam anstataŭigi la larĝsencan kombinon per alia esprimo.

Nun ni penu esplori la uzon de diversaj afiksoj en pli frua kaj nuna esperanto. Rilate al kvalitaj sufiksoj **et** kaj **eg** ni povas konstati, ke pli frue ili estis uzataj ne nur por akcenti grandecon aŭ malgrandecon de ideo, sed ankaŭ por formi tute novajn ideojn. Ekzemple: pordo — pordego; pafilo — pafilego; brulo — brulego; ponardo — ponardego; nubo — nubego; monto — monteto; arbo — arbeto, arbetaĵo, ktp. Kelkaj kombinoj, tiamaniere formitaj, estas uzataj ĝis nun, sed tuj ni vidos, ke tiu ĉi intenco altrudi al kvalitaj sufiksoj ankaŭ econ ŝanĝi la ideon ne ricevis pluan disvolvon kaj iom post iom malaperas. Ni ne trovas novajn vortojn, kreatajn laŭ tia maniero, sed ni vidas male, ke la vortoj jam formitaj per **eg** aŭ **et** kaj esprimantaj ian novan ideon, estas en evolua procedo anstataŭigataj per novaj radikoj. Tiamaniere la sufiksoj **et** kaj **eg** rericevas sian pure kvalitan sencon. Kelkaj ekzemploj tuj pruvas mian tezon. Ni vidas jenan aron da novaj vortoj: por pafilego — kanono; ponardego — lanco; kusenego — plummatraco, lanug-

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

F. de Kunovski, Internacional-stenografio en ĉiuj kulturlingvoj. Aldono por la Gvidilo en Esperanto. Enkonduko kaj tri partoj. 1-a parto: germana, angla, franca, hispana, itala, pola, rusa, reviziita de H. J. Hoen. Eld. Instituto de Internacional-stenografio, Duisburg, Friedensstr. 79 (Germ.). 16 pĝ. Prezo 1 g. mk.

Tiu libreto montras, ke oni la supran stenografisistemon post ellerno laŭ la esperanta Gvidilo povas senpene apliki al ĉiuj naciaj lingvoj (en tiu ĉi parto al la 7 cititaj). Pri la taŭgeco de l' sistemo niaj legantoj) parolis en n-oj 215 219. N. B.

Lernkajero (Tetrad) por sovetiaj elementaj lernejoj. Eldono de Siberia Ŝtata Eldonejo, loka filio Barnaul, en kvanto de 50 000 ekzempleroj.

Tiu ĉi kajero signifas grandan propagandan sukceson de nia K-do Goldfeder, esp. instruisto en Barnaul; ĉar ĝi entenas sur la tria kaj kvara kovrilpaĝoj malgrandan gramatikon de esp-o, alfabeton kun pres- kaj skribliteroj, La Internacion kaj Fratoj al Sun', krome adreson de SAT kaj "S-ulo". Baldaŭ sekve en tiu urbo ne plu ekzistos infanoj, kiuj ne scias almenaŭ, kio estas esp-o. Kaj ni scias, ke nia K-do Goldfeder zorgos, transformi tiun s cieton en diligentan studadon de la lingvo. La sama teksto estis eldonata kiel folio 10 000-ekzemplere de l' presejo "Ruĝa Altaj". N. B.

XXI-a Universala Kongreso de Esperanto, Budapest. Granda, bele trikolore presita kongres-afiŝo por la neŭtrala kongreso en aŭg. 1929, same kiel la gvidlibretoj eldonita de l' Fremdulofícejo.

matraco; brulego — incendio; arbeto, arbetaĵo — arbusto; arbareto — bosko, dometo — kabano ktp.

Se ni analizos la kaŭzojn de tiu evoluo, ili fariĝos por ni klaraj. En la suprenotitaj kombinoj fakte la sufiksoj **eg** kaj **et** en ĉiu kombino havis alian sencon, kaj la signifon de tiuj vortoj oni devis konscie aŭ senkonscie instrui al lernantoj. Efektive, "ponardego" ne signifis plu grandan ponardon, sed "batalilon, konsistantan el ligna stango kun akra pinto" (Kabe), objekton tute alian, ol ponardo, kiun ni nun nomas l a n c o. "Kusenego" ne estis plu granda kuseno, sur kiun oni metas la kapon, sed signifis jam lanugan matracon ktp. La signifo de la sufiksoj **et** kaj **eg** fariĝus tiamaniere tute malpreciza, kaj oni ne povus formi novajn vortojn kun certeco, ke aliaj vin komprenos. Tial en la nuna esperanta lingvo restas, kiel arkaikaĵoj kaj siaspecaj esperantaj idiotismoj, nur kelkaj tiaj kombinoj, al kiu komuna uzado altrudis tute precizajn signifojn kaj kiujn do oni ĉiam komprenas same, ekz.: pordego, kortego, nubego, monteto. El ĉi supraj ekzemploj evidentiĝas ankaŭ, ke tia misuzo de sufiksoj **eg** kaj **et** iafoje malebligas ilian uzon en necesa kvalita senco. Ekzemple, ĉu mi povus esprimi per unu vorto ideon pri granda ponardo, se "ponardego" signifus "lanco"? Ĉu oni ĝuste komprenos min? Nur, se la kunteksto helpas, sed tio ne ĉiam okazas. Same estas kun "brulo" kaj "brulego", ĉar sub "brulego" ni ne komprenas nur simple grandan brulon, sed brulon kaŭzantan domaĝon. "Arbeto" povus egale signifi "malgrandan arbon" kaj ankaŭ "arbuston". Tiu dusenceco malhelpus iafoje ĝuste traduki naciajn vortojn, al kio ja esperanto pretendas pli ol ia alia lingvo.

Transirante nun al la larĝsencaj afiksoj, ni povas konstati malon al sufiksoj **et** kaj **eg.** Se en antaŭa okazo la evoluo penis konservi kaj redoni al sufiksoj iliajn tute precizajn signifojn, tie ĉi la evoluo penas redoni al la larĝsencaj afiksoj ilian larĝsencecon. Kelkaj vortoj formitaj per tiuj ĉi afiksoj, havis pli frue kaj parte konservis ĝis nun tute difinitajn kaj precizajn signifojn, kiujn ili ne devis havi. Tiujn kombinojn lernanto ankaŭ devis lerni, antaŭ ol ilin kompreni. Al tiuj vortoj apartenas ekz. "vortaro". "Vortaro" ne plu signifas simple aron da iaj ajn vortoj, sed aron da vortoj, ordigitan plej ofte laŭ alfabeta ordo, kun traduko de ĉiu vorto aŭ kun traduko de ĝi alilingven. "Ŝtuparo" ne signifas simplan aron da ŝtupoj, sed aron, aranĝitan tiamaniere, ke oni povas supreniĝi aŭ malsupreniĝi per ĝi. "Vagonaro" estas "aro de vagonoj, kunigitaj unu kun alia kaj tirataj de la sama lokomotivo" (Kabe). Simile per **il** oni formas "flugilo"-n, kvankam flugilo same bone taŭgas por aeroplano, por aerostato aŭ por ia alia ilo, per kiu oni flugas. "Ŝlosilo" havas tute apartan signifon ktp. Kaj ni vidas aperi novajn radikojn en la okazoj, kiam miskompreno estas plej facila: vagonaro — trajno; hararo — peruko; kudristo — tajloro; rampaĵo — reptilo; supraĵo — aero, surfaco (mat.) ktp.

(Finota.) (641)

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

Dabs un Maise, Treschdeen (Latvio), 28. 11., Notoj el 215216; Die Einheit (Unueco), Berlin, 28. 10., Lab. en Usono (Fröding).

Pri S-ulo, SAT kaj Kongr. raportis:

The Educational Worker, Lond., okt., nov.; Literatura Nordo, Arhangelsk, 7. 11. (sub titolo: Intern. Korespondado de Erjuhin, 9682).

Priesper. artik. k notojn enhavis:

Daily Herald, Lond., 7. 12., Signalen, Stokh., 6. 12.; The Internat. Sunbeam, Lond., sept. (rubriko); Las Noticias, Barcel., 2. 12.; Accion Social Obrera, Gerona, 1. 12.

Peresperantan materialon enpresis:

Die Einheit (Unueco), Berl., 26. 8., 2. 9., 9. 9., 16. 9., 30. 9., 7. 10., 4. 11., 18. 11., 2. 12.; Travail, Lyon, 8. 12.; Rostovskaja Potrebilovka, Rostov, 7. 11.; Krasnij Ŝahter, Ŝahti, 13. 11.; Leninec, Rostov, 18. 11 (3 let.), 24. 11; Bolŝevistskaja Smena, Rostov, 1. 12.

NIA POŜTO

12 783. — Legis kun intereso la kopion de via letero al K. — Vi pravas. E. L.
10 044. — La sendita respondkupono estas tute malnova, sekve senvalora.
8048. — Ni ricevis ĉion. La lastan materialon ni certe uzos.
3550. — "L. P." en venonta numero.
7604. — Ni intencas uzi vian tradukon.

Nur tiam vi rajtas paroli pri sukceso, kiam el via kurso rezultas aliĝoj por SAT kaj abonoj por "S-ulo".

K·O·R·E·S·P·O·N·D·A·D·O

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. g., ĉiu plia linio la samon. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.
L = letero, PK = poŝtkarto, PI = poŝtkartoj ilustritaj, PM = poŝtmarkoj, bfl = poŝtmarko sur bildflanko, kĉl. = kun ĉiuj landoj, esp-aĵo = esperantaĵo.
Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

AŬSTRIO

— Seriozan koresp-adon kun ekstereŭropanoj prec. kun azianoj, ĉinoj, japanoj serĉas K-do Karl Wiedermann, Quellenstr. 136/36, Wien.

BULGARIO

K-do Stanĉo Dimitriev, str. Sofroni, 4, Ruse, koresp. kun seriozuloj pri kontraŭalkohola mov. en ĉ. l., same pri a. temoj.

GERMANIO

K-do Otto Lübkert, (13 060), Schützenstr. 41, Bad Oldesloe, dez. koresp. kĉl., L, PI. Resp. garantiata.

K-do E. Fleischer ĉe Bottig, Lutherstr. 23, Berlin-Spandau, dez. interŝ. PI, kĉl. Resp. garantiata.

K-do Rudolf Mathees, Elsastr. 16/4, r., Leipzig, C. 1, interŝ. L, PI, kĉl. Certe resp.

K-do Kurt Dietze, Bahnhofstr. 23, Hartmannsdorf ap. Chemnitz i. Sa. dez. ŝakludi k koresp. kĉl. Resp. garantiata, L, PI.

— 2 K-doj dez. koresp. kĉl. pri div. temoj, L, PI, bfl. Vizitontoj de la Leipziga Kongreso prefer. Resp. garant. Adr.: K-do R. Rössler, Hauptstr. 120, Einsiedel/Chemnitz i. Sa.

K-do Fritz Krausewald (6329), Hauptstr. 22, Rothenbach ap. Glauchau i. Sa., dez. koresp. kun ruĝarmeanoj, L, PI.

K-do Hans Rissmann, Cainsdorfer Str. 2, Wilkau/Sa., dez. koresp. kĉl., L, PK, PI, PM, bfl. Resp. garantiata.

— LEA-grupo de Bremen dez. daŭran k intensan koresp-adon pri ĉ. temoj kĉl. Adr.: K-do Karl Meyer, Elbstr. 57, Bremen.

HUNGARIO

— Tri gefratoj dez. koresp. kĉl. PK, PI. Peterzsébet, Banffy-u. 31, Waldner, Gizinjo.

SOVETIO

K-do V. Anonimov, B. Krasnaja, 49, Kazan, dez. koresp. kĉl. pri vivo de laboruloj k ilia batalo polit. k ekonom. L, PK.

K-do Boriso Nemiskij, str. de Oktobro, 48, Omsk, Siberio, dez. koresp. kĉl.

K-do Nikolao Gejnov, str. Sakko kaj Vancetti, 12, kv. 6, Sverdlovsk, dez. koresp. kĉl. pri ĉ. temoj.

K-do Agr. A. Romanjuk, Andruszowka Berdiozewskij okr., Ukrainio, interŝ. PM, L, PK, PI, kĉl.

— Lab. Klubo "Profintern", Vas. ostr. 9, linia, 50, Leningrad, 4, dez. koresp. kun gelab-istoj el ĉl. pri div. temoj, interŝ. gaz., interesindajojn. Resp. garantiata.

— Lab. Klubo "Jakovlev", Vas. ostr. 13, linia, 40, Leningrad, 4, serĉas korespadon en ĉl. pri div. temoj, sendas gaz., fotojn ktp. Resp. garantiata.

SVEDIO

— 9 K-doj dez. koresp. per PI. Resp. garantiata. Adr.: Herman J. Svensson, Hus, 112, Nyvong.

USONO

K-do Pedro Epifanovich, Box, 47, International House, 500 Riverside Drive, New York, City, dez. koresp. kĉl. k ricevi rusajn ilustr. gaz.

Fine! La "Universala Esperantistigilo" estas tute finita!

Laŭ la opinio de la esperanta gazetaro la verko estas — "geniajo", "juvelo pedagogia", "majstroverko", "pedagogia mirindaĵo", ktp.

S-ro Herbert M. Scott, redaktoro de "Amerika Esperantisto" kaj ano de la Lingva Komitato, diras — "Ĝi estas la 'rekta' metodo 'par excellence' ellaborita ĝis-ekstreme."

La kompleta kurso konsistas el dek libroj (lecionoj), pli ol 300 paĝoj kaj vortoprovizo de ĉ. 1,500 pretaj vortoj, el kiuj, kompreneble, per aplikado de la vortfaraj principoj de la lingvo, miloj da pluaj vortoj estas formeblaj.

Ĝi enhavas 2,300 originalajn bildojn, kiuj klarigas ĉiun el la 1,500 vortoj. La bildoj klarigas ne nur vortojn de objektoj kaj agoj, sed ankaŭ gramatikajn finiĝojn, regulojn, prepoziciojn, konjunkciojn, sufiksojn, prefiksojn, ktp.

Jen do estas valora donaco por kristnasko kaj por ĉiu alia tago de la jaro.

La unua leciono enhavas klarigojn en diversaj lingvoj. La jenaj nun estas haveblaj — — Angla, Araba, Belga, Bulgara, Ĉeha, Dana, Estona, Franca, Germana, Hispana, Hungara, Islanda, Itala, Japana, Kataluna, Kroata, Litova, Nederlanda, Persa, Pola, Portugala, Rumana, Rusa (aliaj lingvoj estas preparataj).

Menciu la deziratan lingvon ĉe via mendo, kaj ne forgesu skribi vian adreson per presliteroj, ĉar tempo tute mankas al ni por deĉifri hieroglifojn.

La prezo de ĉiu leciono aŭ libro estas 0.15 usona dolaro, aŭ $ 1.50 por la tuta kurso el dek libroj. Ni pagas la afrankon.

Ni sendos al ĉiu esperantisto tute senpage nian nove konstruitan "korelativilon". Nur turnu la diskon- ZIP... kaj la vorto klariĝas al ĉiu naciano, tute egale ĉu oni estas Franco, Turko aŭ Eskimo.

Benson School of Esperanto, Inc. 518 Broad St., Newark, N. J., USA.

TUTMONDAJ K-DOJ!

Kiu scias ion pri iu Mate Jugoviĉ el Milna Braĉ — Jugoslavio, kies lasta adreso estis: Epaten Tren Zug, Nr. 308, kaj nun, laŭdire: Moskvo, Invalidski Dom, bonvolu tuj sciigi tion al la Redakcio de "S-ulo". La koncerna K-do estos rekompencata. Matrikulo 28.

Gek-doj, atentu! Ne preterlasu!

Por speciala murgazeto ni bezonas pri Lenin, Liebknecht k R. Luksemburg diversajn: bildojn, ĵurnalojn (se eble de ili redaktitajn) afiŝojn ktp. La murgazeto servos al memorfesteno.

Respondon garantias K-do 8464.

Adr.: **Secours Rouge International-Esperanto**
17. Rue du Poinçon Bruxelles, Belgio.

RADIO AMATOROJ

Radio-Buro de Ĥarkova Distrikta Soveto de Profsindikatoj organizas korespondadon por radio-amatoroj.

ĤARKOVA RADIO-AMATORO ATENDAS VIAJN LETEROJN!

Adr.: USSR, Ĥarkov, Dvorec Truda, kv. 63, Radio-Buro.

ENHAVO:

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)